

Van den vos Reynaerde, Reynaert I

editie J. Janssens, R. van Daele, V. Uyttersprot

bron

‘Van den vos Reynaerde, Reynaert I’ In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_vos001vosr01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Van den vos Reynaerde

Van den vos Reynaerde [0001-1000]

- Willem, die vele bouke maecte,
 Daer hi dicken omme waecte,
 Hem vernoyde so haerde
 Dat die avonture van Reynaerde
 5 In Dietsche onghemaket bleven
 - Die Willem niet hevet vulscreven -
 Dat hi die vijte van Reynaerde soucken
 Ende hise na den Walschen boucken
 In Dietsche dus hevet begonnen.
 10 God moete ons ziere hulpen jonnen.
 Nu keert hem daer toe mijn zin
 Dat ic bidde in dit beghin
 Beede den dorpren enten doren,
 Ofte si commen daer si horen
 15 Dese rijme ende dese woort,
 Die hem onnutte sijn ghehoort,
 Dat sise laten onbescaven.
 Te vele slachten si den raven,
 Die emmer es al even malsch.
 20 Si maken sulke rijme valsch

- Daer si niet meer of ne weten
 Dan ic doe, hoe datsi heeten
 Die nu in Babilonien leven.
 Daden si wel, si soudens begheven.
 25 Dat en segghic niet dor minen wille:
 Mijns dichtens ware een ghestille,
 Ne hads mi eene niet ghebeden
 Die in groeter hovesscheden
 Gherne keert hare saken.
 30 Soe bat mi dat ic soude maken
 Dese avontuere van Reynaerde.
 Al begripic die grongaerde
 Ende die dorpren ende die doren,
 Ic wille dat die ghene horen
 35 Die gherne pleghen der eeren
 Ende haren zin daer toe keeren
 Datsi leven hoofschelike,
 Sijn si arem, sijn si rike,
 Diet verstaen met goeden sinne.
 40 Nu hoert hoe ic hier beghinne!
HEt was in eenen tsinxen daghe
 Dat beede bosch ende haghe
 Met groenen loveren waren bevaen.
 Nobel, die coninc, hadde ghedaen
 45 Sijn hof crayeren over al
 Dat hi waende, hadde hijs gheval,
 Houden ten wel groeten love.
 Doe quamen tes sconinx hove
 Alle die diere, groet ende cleene,
 50 Sonder vos Reynaert alleene.
 Hi hadde te hove so vele mesdaen
 Dat hire niet dorste gaen.
 Die hem besculdich kent, ontsiet!
 Also was Reynaerde ghesciet
 55 Ende hier omme scuwedi sconinx hof
 Daer hi in hadde crancken lof.
 Doe al dat hof versamet was,
 Was daer niemen, sonder die das,
 Hine hadde te claghene over Reynaerde,
 60 Den fellen metten grijsen baerde.
NU gaet hier up eene claghe.
 Isingrijn ende sine maghe

- Ghinghen voer den coninc staen
 Ysengrijn begonste saen
- 65 Ende sprac: 'Coninc, heere,
 Dor hu edelheit ende dor hu eere
 Ende dor recht ende dor ghenade,
 Ontfaerme hu miere scade
 Die mi Reynaert heeft ghedaen,
- 70 Daer ic af dicken hebbe ontfaen
 Groeten lachter ende verlies.
 Voer al dandre ontfaerme hu dies
 Dat hi mijn wijf hevet verhoert
 Ende mine kindre so mesvoert
- 75 Dat hise beseekede daer si laghen,
 Datter twee noint ne saghen
 Ende si worden staer blent.
 Nochtan hoendi mi sent:
 Het was sint so verre comen
- 80 Datter eenen dach af was ghenomen
 Ende Reynaerd soude hebben ghedaen
 Sine onsculde. Ende also saen
 Also die heleghe waren brocht,
 Was hi ander sins bedocht
- 85 Ende ontfoer ons in sine veste.
 Heere, dit kennen noch die beste
 Die te hove zijn commen hier.
 Mi hevet Reynaert, dat felle dier,
 So vele te leede ghedaen,
- 90 Ic weet wel al sonder waen,
 Al ware al tlaken paerkement
 Datmen maket nu te Ghent,
 In ne ghescreeft niet daer an.
 Dies zwijghics nochtan,
- 95 Ne ware mijns wives lachter
 Ne mach niet bliven achter,
 No onversweghen no onghewroken!
 Doe Ysengrijn dit hadde ghesproken,
 Stont up een hondekijn, hiet Cortoys,
- 100 Ende claghede den coninc in Francsoys
 Hoet so arem was wijlen eere,
 Dat alles goets en hadde meere
 In eenen winter, in eene vorst,
 Dan alleene eene worst

- 105 hem Reynaert, die felle man,
 Die selve worst stal ende nam.
 Tybeert die cater die wart gram;
 Aldus hi sine tale began
 Ende spranc midden in den rinc
- 110 Ende seide: 'Heere coninc,
 Dor dat ghi Reynaerde zijt onhout,
 So en es hier jonc no hout,
 Hine hebbe te wroughene jeghen hu.
 Dat Cortoys claghet nu,
- 115 Dats over menich jaer ghesciet.
 Die worst was mine, al en claghic niet.
 Ic hadse bi miere lust ghewonnen
 Daer ic bi nachte quam gheronnen
 Omme bejach in eene molen,
- 120 Daer ic die worst in hadde ghestolen
 Eenen slapenden molen man.
 Hadder Cortoys yewet an,
 Dan was bi niemene dan bi mi.
 Hets recht dat omberecht zi
- 125 Die claghe die Cortoys doet.'
 ¶ Pancer de bever sprac: 'Dinct hu goet,
 Tybeert, datmen die claghe ombeere?
 Reynaert es een recht mordeneere
 Ende een trekere ende een dief.
- 130 Hine heeft oec niemene so lief,
 No den coninc, minen heere,
 Hine wilde dat hi lijf ende eere
 Verlore, mochtire an winnen
 Een vet morzeel van eere hinnen.
- 135 **Wat sechdi van eere laghe?**
 En dedi ghistren in den daghe
 Eene die meeste overdaet
 An Cuwaerde den hase die hier staet,
 Die noyt eenich dier ghedede?
- 140 Want hi hem binnen sconinx vrede
 Ende binnen des coninx gheleede
 Ghelovede te learne sinen crede
 Ende soudene maken capelaen.
 Doe dedine sitten gaen
- 145 Vaste tusschen sine beene.
 Doe begonsten si over eene

- Spellende ende lesen beede
 Ende lude te zinghene crede.
MI gheviel dat ic te dien tijden
 150 Ter selver stede soude lijden.
 Doe hoerdic haerre beeder sanc
 Ende maecte daer waert minen ganc
 Met eere arde snelre vaerde.
 Doe vandic daer meester Reynaerde
 155 Die ziere lessen hadde begheven
 Die hi te voren up hadde gheheven,
 Ende diende van sinen houden spelen
 Ende hadde Coewaerde bi der kelen
 Ende soude hem thoeft af hebben ghenomen,
 160 Waer ic hem niet te hulpen comen
 Bi avontueren in dien stonden.
 Siet hier noch die verssche wonden
 Ende die teekine, heere coninc,
 Die Coewaert van hem ontfinc.
 165 Laetti dit bliven onghewroken
 Dat hu verde dus es te broken,
 Ghine wreket als huwe mannen wijsen,
 Men saelt huwen kindren mesprijsen
 Hier naer over wel menich jaer.
 170 ‘Bi Gode, Pancer, ghi secht waer!’
 Sprac Ysengrijn daer hi stoet,
 ‘Heere, waer Reynaerd doot, het waer ons goet,
 Also behoude mi God mijn leven.
 Ne ware, wert hem dit vergheven
 175 Hi sal noch hoenen binnen eere maent
 Sulken dies niet ne bewaent.’
DOe spranc up Grinbert die das,
 Die Reynaerts broeder sone was,
 Met eere verbolghenlike tale:
 180 ‘Heere Ysengrijn, men weet dat wale
 Ende hets een hout bijspel:
 Viants mont seit selden wel.
 Verstaet, neemt miere talen goem:
 Ic wilde hi hinghe an eenen boem
 185 Bi ziere kelen als een dief
 Die andren heeft ghedaen meest grief.
 Heere Ysengrijn, wildi angaen
 Soendinc ende dat ontfaen?’

- ‘Daer toe willic helpen gherne.’
 190 ‘Mijn oem en saelt hem oec niet wernen
 Entie meest andren heeft mesdaen,
 Sal den andren in baten staen
 Van minen oem ende van hu.
 Al comt hi niet claghen nu,
 195 Ware mijn oem wel te hove
 Ende stonde in sconinx love,
 Heere Ysengrijn, als ghi doet,
 En soude den coninc niet dincken goet
 Ende ghine bleves heden onbegrepen,
 200 Dat ghi sijn vel so hebt ghenepen
 So dicwile met huwen scerpen tanden,
 Dat hi niet ne conde ghehanden.’
 Ysengrijn sprac: ‘Hebdi gheleert
 An huwen oem dus lieghen apeert?’
 205 ‘In hebbe daer an niet gheloghen.
 Ghi hebt minen oem bedroghen
 Arde dicke in menegher wijsen.
 Ghi mesleettene van den pladijse
 Die hi hu warp van der kerren,
 210 Doe ghi hem volghet van verren
 Ende ghi die beste pladijse up laset,
 Daer ghi hu ane hadt versadet.
 Ghine gaeft hem no goet no quaet,
 Sonder alleene eenen pladijzen graet
 215 Dat ghi hem te jeghen brocht
 Dor dat ghine niet en mocht.
 Sint hoendine van eenen bake
 Die vet was ende van goeder smake
 Dien ghi leit in huwen muzeele.
 220 Doe Reynaert heesschede zijn deele
 Andwoerdi hem in scerne:
 ‘Hu deel willic hu gheven gherne,
 Reynaert, scone jonghelinc!
 Die wisse daer die bake an hinc,
 225 Because, so es so vet.’
 Reynaerde waes lettelt te bet
 Dat hi den goeden bake ghewan
 In sulker zorgghen, dattene een man
 Vinc ende warpene in sinen zac.
 230 Dese pine ende dit onghemac

- Hevet hi leden dor Ysengrijne
 Ende ondert waerven meer dan ic hu rijme.
GHi heeren, dinct hu dit ghenouch?
 Nochtan, om meer onghevouch
 235 Dat hi claghet om sijn wijf,
 Die Reynaerde hevet al haer lijf
 Ghemint, so doet hi hare.
 Al ne makedent zijt niet mare,
 Ic dart wel segghen over waer
 240 Dat langher es dan VII jaer
 Dat Reynaert hevet hare trouwe.
 Om dat Haer Sint, die scone vrouwe,
 Dor minne ende dor quade zede
 Reynaert sinen wille dede,
 245 Wattan? So was sciere ghenesen.
 Wat talen mach daer omme wesen?
 Nu maket heere Cuwaert, die hase,
 Eene claghe van eere blase.
 Of hi den credo niet wel en las,
 250 Reynaerd, die zijn meester was,
 Mochte hi sinen clerc niet blauwen?
 Dat ware onrecht, en trauwen.
 Cortoys claghet om eene worst
 Die hi verloes in eene vorst.
 255 Die claghe ware bet verholen:
 Ende hoerdi datso was ghestolen?
 Male quesite male perдите!
 Onrecht wert men qualike quite
 Datmen hevet qualic ghewonnen.
 260 Wie sal Reynaerde dat verjonnen
 Of hi ghestolen goet ghinc an?
 Niemen die recht versceeden can!
REynaert es een gherecht man.
 Sint dat die coninc sinen ban
 265 Hevet gheboden ende sinen vrede,
 So weetic wel dat hi ne dede
 Dinc ne gheene dan of hi ware
 Hermite ofte clusenare.
 Naest siere huut draecht hi een hare.
 270 Binnen desen naesten jare
 Sone hat hi vleesch, no wilt, no tam.
 Dat seidi die ghistren danen quam.

- Malcroys hevet hi begheven,
 Sinen casteel, ende hevet up heven
 275 Eene cluse daer hi leghet in.
 Ander bejach no ander ghewin,
 So wanic wel, dat hine hevet
 Dan karitate diemen hem ghevet.
 Bleec es hi, ende magher van pinen.
 280 Hongher, dorst, scerpe karijnen
 Doghet hi voer sine zonden
 Recht te desen selven stonden'.
DOe Grimbert stont in dese tale,
 Saghen si van berghe te dale
 285 Canticler commen ghevaren
 Ende brochte up eene bare
 Eene doode hinne ende hiet Coppe,
 Die Reynaert hadde bi den croppe
 Hoeft ende hals af ghebeten.
 290 Dit moeste nu de coninc weten.
 Canteclere quam voer de bare gaende
 Sine vederen zeere slaende.
 In weder zijden van der baren
 Ghinc een hane wijde mare.
 295 Die een hane hiet Cantaert,
 Daer wijlen na gheheeten waert
 Vrouwe Alenten goeden hane.
 Die ander hiet, na minen wane,
 Die goede hane Crayant,
 300 Die scoenste hane diemen vant
 Tusschen Portaengen ende Polane.
 Elkerlijc van desen hanen
 Droucht eene berrende stallicht,
 Dat lanc was ende richt.
 305 Daer waren Coppen broeders twee,
 Die riepen: 'O wy ende wee!'.
 Om haerre sustre Coppen doot
 Dreven si claghe ende jammer groot.
 Pinte ende Sproete droughen die bare.
 310 Hem was te moede zware
 Van haerre suster die si hadden verloren.
 Men mocht arde verre horen
 Haerre tweer carminghe.
 Dus sijn si commen int ghedinghe.

- 315 CAnticler spranc in den rijnc
Ende seide: 'Heere, coninc,
Dor God ende dor ghenade,
Nu ontfaermet miere scaden
Die mi Reynaert heeft ghedaen
- 320 Ende mine sustren die hier staen
Ende seere hebben haren onwille.
Ten in gane van aprille,
Doe die winter was vergaen,
Ende men siet die bloumen staen
- 325 Over al die velde groene,
Doe was ic fier ende coene
Van minen groten gheslachte.
Ic hadde jongher zonen achte
Ende jongher dochtren zevens,
- 330 Dien wel lusten te levne,
Die mi Roede, die vroede,
Hadde brocht te dien broede.
Si waren alle vet ende staerc
Ende ghinghen in een scone paerc,
- 335 Dat was beloken in eenen muere.
Hier binnen stoet eene scuere,
Daer vele honden toe hoorden,
Datsi menich dier fel scoorden.
Dies waren mine kindre onvervaert.
- 340 Dit benijdde dus Reynaert
Dat siere waren so vaste binnen
Dat hire ne gheen conste ghewinnen.
Hoe dicken ghinc hi om den muere,
Want Reynaert, die felle ghebuere,
- 345 Ende leide om ons sine laghen.
Alsene dan die honde saghen,
Liepen si na met haerre cracht.
Eene waerf wart hi up de gracht
Bi avontueren daer belopen,
- 350 Dat ic hem sach een deel becoepen
Sine diefte ende sinen roef,
Dat hem die pelse zeere stoef.
Nochtan quam hi bi baraten.
Dattene God moete verwaten!
- 355 Doe waer wi zijns langhe quijte.
Sint quam hi als een hermitje,

- Reynaerd, die mordadeghe dief,
 Ende brochte mi zeghele ende brief
 Te lesene, heere coninc,
 360 Daer hu seghele ane hinc.
DOe ic die letteren began lesen,
 Dochte mi daer an ghescreven,
 Dat ghi haddet coninlike
 Over alle huwen rike
 365 Alle dieren gheboden vrede
 Ende oec allen voghelen mede.
 Oec brochte hi mi ander niemare
 Ende seide dat hi ware
 Een begheven clusenare
 370 Ende hi hadde ghedaen vele zware
 Voer sine zonden meneghe pine.
 Hi toechde mi palster ende slavine,
 Die hi brochte van der Elmare,
 Daer onder eene scerpe hare.
 ¶ Doe sprac hi: 'Heere Cantecler,
 Nu mooghdí wel vor waert meer
 Van mi sonder hoede leven.
 Ic hebbe bi der scole vergheven
 Al vleesch ende vleesch smout.
 380 Ic bem voert meer so hout,
 Ic moet miere zielen telen.
 Gode willic hu bevelen.
 Ic ga daer ic hebbe te doene.
 Ic hebbe middach ende noene
 385 Ende priemen te segghene van den daghe.'
 Doe nam hi neven eere haghe
 Sinen wech. Te dien ghesceede
 Ghinc hi lesen sinen crede.
 Ic wart blide ende onvervaert
 390 Ende ghinc te minen kindren waert
 Ende was so wel al sonder hoede,
 Dat ic al met minen broede
 Sonder zorghe ghinc buten muere.
 Daer gheviel mi quade avontuere.
 395 Want Reynaert, die felle saghe,
 Was ghecropen dor de haghe
 Ende hadde ons die porte ondergaen.
 Doe wart miere kindre saen

- Een ghepronden hutten ghetale,
 400 Dat leide Reynaert in sine male.
 Quade avontuere mi doe nakede.
 Want sint dat hise smakede
 In sinen ghiereghen mont,
 Ne conste ons wachtre no onse hont
 405 No bewachten no bescaermen.
 Heere, dat laet hu ontfaermen.
 Reynaert leide sine laghe
 Beede bi nachte ende bi daghe
 Ende roefde emmer mine kindre.
 410 So vele es tghetal mi mindre
 Dant ghewone was te zine,
 Dat die XV kindre mine
 Sijn ghedeghen al tote vieren;
 So zuver heefse die onghiere
 415 Reynaert in sinen mont verslonden.
 Noch ghistren wert hem metten honden
 Ontjaghet Coppe, die mare,
 Die hier legghet up dese bare.
 Dit claghic hu met groeten zeere.
 420 Ontfaremt hu mijns, wel soete heere!’
DIe coninc sprac: ‘Grimbeert die das,
 Hu oem, die clusenare was,
 Hi hevet ghedaen so goede carine,
 Levic een jaer, het sal hem scinen.
 425 Nu hoert hier, Canticleer,
 Wat sal der talen meer?
 Hu dochter legghet al hier verslegghen.
 God moet haerre zielen pleghen.
 Wine moghense niet langher houden
 430 - God moeder al ghewouden -
 Ende sullen onse vygelyen zinghen.
 Daer na sullen wise bringhen
 Den lichame ter eerden met eeren.
 Dan sullen wi met desen heeren
 435 Ons beraden ende bespreken
 Hoe wi ons best ghewreken
 An Reynaerde dese moort.’
 Doe hi ghesprac dese woort,
 Beval hi jonghe ende houden
 440 Datsi vygelyen zinghen souden.

- D**At hi gheboet was sciere ghedaen.
 Doe mochtmen horen ane slaen
 Ende beghinnen harde ho
 Dat placebo domino
 445 Ende die verse die daer toe horen.
 Ic seit oec in waren worden,
 Ne ware oec ware ons te lanc,
 Wie daer der zielen vers zanc
 Ende wie die zielen lesse las.
 450 Doe die vygelyen ghehent was,
 Doe leidemen Coppen in dat graf,
 Dat bi engiene ghemaect was,
 Onder die linde in een gras.
 Van maerber steene die slecht was,
 455 Die letteren diemen daer an sach.
 Die saerc die daer up lach
 Dede an tgraf bekinnen
 Wie daer lach begraven binnen.
 Dus spraken die bouc stave
 460 An den zaerc up den grave:
 ‘Hier legghet Coppe begraven,
 Die so wale conste scraven,
 Die Reynaert, die vos, verbeet
 Ende haren gheslachte was te wreet.’
 465 **NU** legghet Coppe onder mouden.
 Die coninc sprac tsinen houden,
 Datsi hem alle bespraken
 Hoe si alre best ghewraken
 Dese groete overdade.
 470 Doe waren si alle te rade
 Datsi daer den coninc rieden,
 Dat hine dan soude ombieden
 Dat hi te hove soude comen.
 No dor scaden no dor vromen
 475 Ne lette, hine quame int ghedinghe,
 Ende men Brune van dien dinghe
 Die bodscap soude laden.
 Dies was die coninc sciene beraden,
 Dat hi dus sprac te Bruun, den beere:
 480 ‘Heere Bruun, dit segghic voer dit heere,
 Dat ghi dese bodscap doet.
 Oec biddic hu dat ghi zijt vroet,

- Dat ghi hu wacht van baraet.
 Reynaert es fel ende quaet;
 485 Hi sal hu smeeken ende lieghen.
 Mach hi, hi sal hu bedrieghen
 Met valschen woorden ende met sconen.
 Mach hi, bi Gode, hi sal hu honen.
 ‘Heere,’ seit hi, ‘laet hu castyen!
 490 So moete mi God vermalendyen
 Of mi Reynaert so sal honen,
 Inne saelt hem weder lonen,
 Dat hijs an den dulsten zi.
 Nu, ne zorgheet niet om mi.’
 495 Nu neemt hi orlof ende hi sal naken
 Daer hi zeere sal mesraken.
 NU es Brune up die vaert
 Ende hevet in ziere herten onwaert
 Ende het dochte hem overdaet
 500 Dat yement soude sijn so quaet
 Ende dat hem Reynaert hoenen soude.
 Dor den keer van eenen woude
 Quam hi gheloepen dor eene wostine,
 Daer Reynaert hadde de pade sine
 505 Ghesleghen crom ende menichfoude,
 Also als hi huten woude
 Hadde gheloepen om sijn bejach.
 Beneden der woestinen lach
 Een berch oech ende lanc.
 510 Daer moeste Bruun sinen ganc
 Te middewaerde over maken,
 Sal hi te Manpertus gheraken.
 Reynaerd hadde so menich huus,
 Maer die casteel Manpertus
 515 Dat was die beste van sinen borghen.
 Daer trac hi in als hi in zorghen
 Ende in noede was bevaen.
 Nu es Brune die beere ghegaen
 Dat hi te Manpertuus es comen.
 520 Daer hi de porte hevet vernomen
 Daer Reynaerd hute plach te gane,
 Doe ghinc hi voer die barbecane
 Sitten over sinen staert
 Ende sprac: ‘Sidi in huus, Reynaert?’

- 525 Ic bem Bruun, des coninx bode,
 Die hevet ghezwoeren bi sinen Gode,
 Ne comdi niet ten ghedinghe
 Ende ic hu niet voer mi bringhe
 Recht te nemene ende te ghevene
- 530 Ende in vreden voert te levene,
 Hi doet hu breken ende raden.
 Reynaerd, doet dat ic hu rade
 Ende gaet met mi te hove waert.⁷
 Dit verhoerde al nu Reynaert,
- 535 Die voer sine poerte lach
 Daer hi vele te ligghene plach
 Dor waremhede van der zonnen.
 Bi der tale die Bruun heeft begonnen
 Bekenden alte hant Reynaert
- 540 Ende tart bet te dale waert
 In sine donckerste haghedochte.
 Menichfout was zijn ghedochte
 Hoe hi vonde sulken raet
 Daer hi Bruun, den fellen vraet,
- 545 Te scherme mede mochte driven
 Ende selve bi ziere eeren bliven.
DOe sprac Reynaert over lanc:
 ‘Huwes goets raets hebbet danc,
 Heere Bruun, wel soete vrient.
- 550 Hi hevet hu qualic ghedient
 Die hu beriet desen ganc
 Ende hu desen berch lanc
 Over te loepene dede bestaen.
 Ic soude te hove sijn ghegaen,
- 555 Al haddet ghi mi niet gheraden,
 Maer mi es den buuc so gheladen
 Ende in so utermaten wijse
 Met eere vremder nieuwer spise.
 Ic vruchte in sal niet moghen gaen,
- 560 Inne mach sitten no ghestaen;
 Ic bem so utermaten zat.⁷
 ‘Reynaert, wat haetstu, wat?’
 ‘Heere Brune, ic hat crancke have.
 Arem man, dan nes gheen grave,
- 565 Dat mooghdi bi mi wel weten.
 Wi aerme liede, wi moeten heten,

- Hadden wijs raet, dat wi node haten.
 Goeder versscher honich raten
 Hebbic couver arde groet.
- 570 Die moetic heten dor den noet,
 Als ic hel niet mach ghewinnen.
 Nochtan als icse hebbe binnen,
 Hebbicker af pine ende onghemac.’
 Dit hoerde Brune ende sprac:
- 575 ‘**H**Elpe, lieve vos Reynaert,
 Hebdi honich dus onwaert?
 Honich es een soete spijs
 Die ic voer alle gherechten prijse
 Ende icse voer alle gherechten minne.
- 580 Reynaerd, helpt mi, dat ics ghewinne.
 Edele Reynaert, soete neve,
 Also langhe als ic sal leven
 Willic hu daer omme minnen.
 Reynaerd, helpt mi, dat ics ghewinne.’
- 585 ‘Ghewinnen? Bruun, ghi hout hu spot!’
 ‘In doe, Reynaert, so waer ic zot,
 Hildic spot met hu, neen ic, niet.’
 Reynaert sprac: ‘Bruun, mochtijts yet,
 Of ghi honich moghet heten,
- 590 Bi huwer trauwen, laet mi weten.
 Mochtijts yet, ic souts hu saden.
 Ic saels hu so vele beraden,
 Ghine hatet niet met hu tienem,
 Waendic hu hulde daer met verdienen.’
- 595 ‘Met mi tienem? Hoe mach dat wesen?
 Reynaert, hout huwen mont van desen
 Ende sijts seker ende ghewes:
 Haddic al thonich dat nu es
 Tusschen hier ende Portegale,
- 600 Ic haet al up teenen male.’
REynaerd sprac: ‘Bruun, wat sechdi?
 Een dorper, heet Lamfroit, woent hier bi,
 Hevet honich so vele te waren,
 Ghine hatet niet in VII jaren.
- 605 Dat soudic hu gheven in hu ghewout,
 Heere Brune, wildi mi wesen hout
 Ende voer mi dinghen te hove.’
 Doe quam Brune ende ghinc gheloven

- Ende sekerde Reynaerde dat,
 610 Wildine honichs maken zat
 - Des hi cume ombiten sal -
 Hi wilde wesen over al
 Ghestade vrient ende goet gheselle.
 Hier omme louch Reynaert, die felle,
 615 Ende sprac: 'Bruun, heelt mare,
 Verghave God dat mi nu ware
 Also bereet een goet geval,
 Also hu dit honich wesen sal,
 Al wildijs hebben VII hamen.'
 620 Dese woort sijn hem bequame,
 Bruun, ende daden hem so sochte.
 Hi louch dat hi nemmee ne mochte.
 Doe peinsde Reynaerd daer hi stoet:
 'Bruun, es mine avonture goet,
 625 Ic wane hu daer noch heden laten
 Daer ghi sult lachen te maten.'
 NA dit peinsen ghinc Reynaert huut
 Ende sprac al over luut:
 'Oem Bruun, gheselle, willecome!
 630 Het staet so, suldi hebben vrome,
 Hier ne mach zijn gheen langher staen.
 Volghet mi ic sal voeren gaen.
 Wi houden desen crommen pat.
 Ghi sult noch heden werden zat,
 635 Saelt na minen wille gaen.
 Ghi sult noch heden hebben, sonder waen,
 Also vele als ghi moghet ghedraghen.'
 Reynaert meende van groten slaghen:
 Dit was dat hi hem beriet.
 640 Die keytijf Bruun ne wiste niet
 Waer hem Reynaerd die tale keerde,
 Die hem honich stelen leerde,
 Dat hi wel seere sal becoepen.
 Al sprekende quam dus gheloepen
 645 Reynaert met sinen gheselle Brune
 Tote Lamfroits bi den tune.
Wildi horen van Lamfreyde?
 Dat waer was, eist somen mi seide,
 Een temmerman van goeden love
 650 Ende hadde bi sinen hove

- Eene eecke brocht hutten woude
 Die hi ontwee clieven soude
 Ende hadde twee wegghen daer in ghesleghen,
 Also temmermans noch pleghen.
- 655 Die eecke was ontdaen wel wijde.
 Des was Reynaert arde blide.
 Te Brunen sprac hi ende louch:
 ‘Siet hier hu grote ghevouch,
 Brune, ende nemet wel goem.
- 660 Hier in desen selven boem
 Es honichs utermaten vele.
 Prouft of ghijs in huwe kele
 Ende in huwen buuc moghet bringhen.
 Nochtan suldi hu selven dwinghen:
- 665 Al dincket hu goet die honich raten,
 Hetet te zeden ende te maten,
 Dat ghi hu selven niet verdervet.
 Ic ware ontheert ende onthervet,
 Wel soete oem, mesquame hu yet.’
- 670 Brune sprac: ‘Reynaert, ne sorghet niet.
 Waendi dat ic bem onvroet?
 Mate es tallen spele goet.’
 ‘Ghi secht waer,’ sprac Reynaerd,
 ‘Waer omme bem ic oec vervaert?
- 675 Gaet toe ende crupet daer in.’
 Reynaert peinsde om zijn ghewin
 Ende Brune liet hem so verdoren,
 Dat hi thoeft over die horen
 Ende die twee voerdere voete in stac
- 680 Ende Reynaert poghede dat hi brac
 Die wegghen beede huter eecken.
 Die daer te voren ghinc so smeeken,
 Bruun, bleef ghevanghen in den boem.
 Nu hevet de neve sinen oem
- 685 In boesheden bracht met sulker achte,
 Dat hi met liste no met crachte
 In gheere wijs ne can ontgaen
 Ende biden hoofde staet ghevaen.
 Wat raeddi Brunen te doene?
- 690 Dat hi was sterc ende coene
 Sal hem niet ghehelpen moghen.
 Hi sach wel hi was bedroghen.

- Hi began briesschen ende dulen.
 Hi was ghegrepen bi zier mulen
 695 So vaste ende bi den voeten voren:
 Al dat hi pijnde was verloren.
 Hine waende nemmermeer ontgaen.
 Van verren was Reynaert ghestaen
 Ende sach commen Lamfreyde,
 700 Die up sinen hals brochte beide
 Een scaerpe haex ende eene baerde.
 Hier mooghdi horen van Reynaerde
 Hoe hi sinen oem ghinc rampineeren:
 ‘Oem Brune, vaste gaet mineeren!
 705 Hier comt Lamfroyt ende sal hu scijncken.
 Haddi gheten, so souddi drincken!’
 NA der talen so ghinc Reynaert
 Weder te sinen casteele waert
 Sonder orlof, ende mettien
 710 Hevet Lamfroyt den beere versien
 Ende vernam dat hi was ghevaen.
 Doe ne was daer gheen langher staen.
 Hi liep wech metter haest
 Daer hi die hulpe wiste naest,
 715 Daer dat naeste dorp stont
 Ende dede hem allen cont
 Dat daer stont ghevaen een beere.
 Doe volchde hem een mekel heere:
 Int dorp ne bleef man no wijf.
 720 Den beere te nemene sijn lijf,
 Liept al dat loepen mochte.
 Sulc was die eenen bessem brochte,
 Sulc eenen vlegghel, sulc een rake,
 Sulc quam gheloepen met eenen stake,
 725 So si quamen van haren werke.
 Selve die pape van der kerke
 Brochte eenen cruus staf,
 Die hem de coster noede gaf.
 Die coster drouch eene vane
 730 Mede te stekene ende te slane.
 Des spapen wijf, vrouwe Julocke,
 Quam gheloepen met haren rocke
 Daer so omme hadde ghesponnen.
 Voer hem allen quam gheronnen

- 735 Lamfroyt met eere scerper haex.
 Al hadde Brune lettel ghemaex,
 Hi ontsach meer ongheval
 Ende sette al jeghen al.
DOe hi dat gheruchte hoorde,
- 740 Hi spranc up so dat hem scorede
 Van sinen aensichte al die huut.
 Al brochte Brune dat hoeft huut
 Met aerbeide ende met pinen,
 Nochtan liet hi daer van den zinen
- 745 Eene oere ende beede sine lier.
 Nye maecte God so leelic dier.
 Hoe mochte hi zeerre sijn mesrocht.
 Al haddi thoeft hute brocht,
 Eer hi die voete conde ghewinnen,
- 750 Blever alle die claeuwen binnen
 Ende sine twee anscoen beede.
 Dus gherochte hi huut met leede.
 Hoe mochte hi sijn ontheert meer?
 Die voete waren hem so zeer,
- 755 Dat hi floepen niet conste ghedoghen.
 Dat bloet liep hem over die hoghen,
 Dat hi niet wel conste ghesien.
 Hine dorste bliven no vlien.
 Hi sach suut onder die zonne
- 760 Lamfroyt commen gheronnen;
 Daer na die priester, die heere.
 Hi quam gheloepen vele zeere;
 Daer na die coster metter vane,
 Daer na alle die prochiane,
- 765 Die houde lieden metten jonghen.
 Daer na quam up haren stap ghespronghen
 Sulke quene die van houden
 Cume eenen tant hadde behouden.
 Wie so wille, wachte hem dies:
- 770 Die scade hevet of verlies
 Ende groet ongheval,
 Over hem so willet al.
 Dit sceen arem man Brunen wel.
 Sulc dreechdem nu an sijn vel
- 775 Die des ghesweghen hadde stille,
 Hadde Bruun ghestaen tsinen wille.

- Dit was beneden eere riviere,
DAt Brune, onsalichst alre diere,
 Van meneghen dorper was beringhet.
- 780 Doe was daer lettelt ghedinghet.
 Hem naecte groet onghemac:
 Die een slouch, die ander stac,
 Die een slouch, die ander warp.
 Lamfroyt was hem alre scaerpst.
- 785 Een hiet Lottram Lanc Voet.
 Hi drouch eenen verboerden cloet
 Ende stacken emmer na dat hoghe.
 Vrouwe Vulmaerte, scerpe loghe
 Ghinckene koken met eenen stave.
- 790 Abelquac ende mijn vrouwe Bave
 Laghen beede onder die voete
 Ende streden beede om eene cloete.
 Ludmoer metter Langher Nese
 Drouch eenen loedwapper an een pese
- 795 Ende ghincker met al omme zwinghen.
 Ludolf metten Crommen Vingheren
 Dede hem alles te voren,
 Want hi was best gheboren,
 Sonder Lamfroyt alleene.
- 800 Hughelijc metten Crommen Beene
 Was zijn vader, dat weet men wale,
 Ende was gheboren van Abscale
 Ende was sone vrouwe Ogernen,
 Eens hout makigghe van lanternen.
- 805 **A**Nder wijf ende ander man,
 Meer dan ic ghenomen can,
 Daden Brunen groet onghemac
 So dat hem zijn bloet huut lac.
 Brune ontfinc al sulc payment
- 810 Als hem elc gaf daer omtrent.
 Die pape liet den cruus staf
 Ghestichte slaen, slach in slach,
 Ende die coster metter vane
 Ghinc hem vastelike ane.
- 815 Lamfroyt quam ter selver wijlen
 Met eere scerper bijlen
 Ende slouchene tusschen hals ende hoeft,
 Dat Brune wart zeere verdoeft,

- Dat hi verspranc vanden slaghe
 820 Tusschen der riviere enter haghe
 In eenen trop van houden wiven
 Ende warper een ghetal van viven
 In die riviere die daer liep,
 Die wel wijt was ende diep.
 825 Des papen wijf wasser eene.
 Des was spapen bliscap cleene.
 Doe hi zijn wijf sach in die vliet,
 Doene luste hem langher niet
 Bruun te stekene no te slane.
 830 Hi riep: 'Siet, edele prochiane,
 Ghindre vloot vrouwe Julocke
 Beede met spillen ende met rocke.
 Nu toe, die haer helpen mach.
 Ic gheve hem jaer ende dach
 835 Vul pardoen ende aflaet
 Van alre sondeliker daet.'
BEede man ende wijf
 Lieten den aermen keytijf
 Brune ligghen over doot
 840 Ende ghinghen daer die pape gheboot
 Beede met stringhen ende met haken.
 Die wijle datsi die vrouwe huut traken,
 So quam Brune in die riviere
 Ende ontsvam hem allen sciere.
 845 Die dorperen waren alle gram:
 Si saghen dat hem Brune ontsvam,
 Datsi hem niet mochten volghen.
 Upt touver stonden si verbolghen
 Ende ghinghen na hem rampineren.
 850 Bruun die lach in die ryviere
 Daer hi vant den meesten stroem.
 Al dryvende bat hi dat God den boem
 Moeste verdrouven ende verwaten
 Daer hi zijn hoere in hadde ghelaten
 855 Ende beede sine lier.
 Voert vloucte hi dat felle dier,
 Den boesen vos Reynaerde,
 Diene met sinen brunen baerde,
 So diepe in die eecke dede crupen.
 860 Daer na Lamfroyt van der stupen

- Daer hi hem so leede dede.
 In aldustanen ghebede
 Lach Brune also langhe wijle,
 Dat hi wel een halve mile
 865 Van der stede was ghedreven
 Daer die dorpers waren bleven.
 Hi was verpijnet ende moede
 Ende onder commen van den bloede,
 So dat hi hadde crancke vaert.
 870 Doe zwam hi te lande waert
 Ende croep ligghen in dat hoever.
 Ghine saghet noint droever
 Gheen dier no gheenen man.
 Hi lach jammerlic ende stan
 875 Ende slouch met beede sinen lancken.
 Des mochte hi al Reynaerde dancken.
 NU hoert wat Reynaert heeft ghedaen!
 Hi hadde een vet hoen ghevaen
 Bi Lamfroyts an der heyden,
 880 Eer hi danen was versceiden.
 Hi hadt up eenen berch ghedreghen
 Verre huut allen wegghen,
 Daer het eenlic was ghenouch.
 Dat was wel zijn ghevouch.
 885 Dor dat daer was niemens ganc
 Ende hi dor niemens bedwanc
 Sine proye dorste rumen.
 Doe hi dat hoen toten plumen
 Hadde gheleit in sine male,
 890 Doe ghinc hi neder te dale
 Eenen verholenliken pat.
 Hi was utermaten zat.
 Dat weder was scone ende heet.
 Hi hadde gheloepen dat hem dat zweet
 895 Neder liep neven die liere.
 Daer omme liep hi ter riviere,
 Dor dat hi hem vercoelen soude.
 In bliscap arde menichfoude
 Was sijn herte doe bevaen.
 900 Hi hoppede wel, al sonder waen,
 Dat Lamfroyt hadde den beere versleghen
 Ende hine thus waert hadde ghedreghen.

- Doe sprac hi: 'Hets mi wel ghevaren.
 Die mi te hove meest soude daren,
 905 Die hebbic doot in desen daghe.
 Nochtan wanic sonder claghe
 Ende sonder wanconst bliven.
 Ic mach te rechte bliscap driven.'
DOe Reynaert was in dese tale,
 910 Sach hi neder waert te dale
 Ende vernam Bruun daer hi lach.
 Enten eersten als hine sach,
 Hadde hijs rauwe ende toren.
 Daer die bliscap was te voren
 915 Daer lach in thoren ende nijt
 Ende sprac: 'Vermalendijt,
 Lamfroyt, moet dijn herte sijn!
 Du best dulre dan een zwijn!
 Lamfroyt, ergher puten sone,
 920 Lettel eeren bestu ghewone.
 Hoe es di dese beere ontgaen,
 Die di te voren was ghevaen?
 Hoe menich morseel leghet der an,
 Dat gherne hetet menich man.
 925 O wy, Lamfroyt, verscroven druut,
 Hoe rikelike een beere huut
 Heefstu heden verloren,
 Die di ghewonnen was te voren!'
DIt scelden hevet Reynaert ghelaten
 930 Ende ghinc neder bi der straten
 Dor te siene hoet Bruun stoet.
 Doe hine sach ligghen al een bloet
 Ende ziec ende onghesont
 Den aermen beere, te dier stont,
 935 Dat sach Reynaert arde gherne.
 Doe bescalt hine te sinen scherme:
 'Siere, priester, dieu vo saut.
 Kendi Reynaert, den rybaut?
 Wildine scauwen, so siettene hier.
 940 Den roden scalc, den fellen ghier.
 Seght mi priester, soete vrient,
 Biden Heere dien ghi dient,
 In wat ordinen wildi hu doen,
 Dat ghi draghen roeden capproen?

- 945 So weder sidi abd so pryhore?
 Hi ghinc hu arde na den hore
 Die hu dese crune hevet bescoren.
 Ghi hebt huwen top verloren.
 Ghi hebt hu anscoen af ghedaen.
- 950 Ic wane ghi wilt zinghen gaen
 Van huwen complete dat ghetijde.
 Dit hoerde Brune ende wert omblijde,
 Want hine const doe niet ghewreken.
 Hem so dochte sijn herte breken
- 955 Ende slouch weder in die riviere.
 Hine wilde van den fellen diere
 Nemmeer hoeren die tale.
 Hi liet hem neder daer te dale
 Metten strome dryven te hant
- 960 Ende ghinc ligghen up dat zant.
HOe sal nu Brune te hove comen?
 Al mocht hem al de weerelt vromen,
 Hine ghinghe niet over sine voete.
 Hi was ghenoopt so onsoete
- 965 In die eecke, daer hi te voren
 Van tveen voeten hadde verloren
 Alle die claeuwen ende dat vel.
 Hine conste niet ghepeinsen wel
 Hoe hi best ten coninc gaet.
- 970 Nu hoert, hoe hi die vaert bestaet.
 Hi zat over sine hamen
 Ende began met groter scamen
 Rutsen over sinen staert.
 Ende als hi dus moede waert,
- 975 So wentelde hi dan eene wile.
 Dus dreef hi meer dan eene mile
 Eer hi tes coninx hove quam.
 Doemen Brune vernam
 In derre wijs van verren comen,
- 980 Wart ghetwifelt van hem zomen
 Wat daer quam ghewentelt zoe.
 Dien coninc wart de herte onvroe,
 Die Brune bekende te hant,
 Ende seide: 'Dit es mijn serjant,
- 985 Brunen. Hem es dat hoeft so roet.
 Hi es ghewont toter doot.

- Ay God, wie heeftene so mesmaect?
 Binnen desen so was Brune ghenaect
 Dat hi den coninc claghen mochte.
- 990 Hi stan ende versuchte onzochte
 Ende sprac: 'Coninc, edel heere,
 Wreket mi dor hu selves eere
 Over Reynaerde, dat felle dier,
 Die mi mine scone lier
- 995 Met ziere lust verliesen dede
 Ende daer toe mine hoeren mede
 Ende hevet mi ghemaect als ghi siet.'
 Die coninc sprac: 'Of ic dit niet
 Ne wreke, so moetic zijn verdoomt!'
- 1000 Ende hier na so hevet hi ghenoomt

Van den vos Reynaerde [1001-2000]

- Alle die hoechste bi namen
 Ende ontboet datsi quamen
 Alle gader an sinen raet.
 Doe rieden si hoe dese daet
- 1005 Best werde gherecht tes conincs eere.
 Doe rieden die meeste heeren
 Dat menne twee waerven daghen soude,
 Reynaerde, of die coninc woude,
 Ende horen tale ende weder tale.
- 1010 Oec seiden si, si wilden wale
 Dat Tybeert, die cater, van desen
 Tote Reynaerde bode soude wesen.
 Al ware hi cranc, hi ware vroet.
 Dese raet dinct den coninc goet.
- 1015 **D**Oe sprac die coninc: 'Heere Tybeert,
 Gaet wech. Eer ghi weder keert,
 Besiet dat Reynaert met hu come.
 Dese heeren segghen some,
 Al es Reynaert andren dieren fel,
- 1020 Hi gheloevet hu so wel,
 Dat hi gherne doet huwen raet.
 Ne comt hi niet, hets hem quaet.
 Men salne drie waerven daghen
 Te lachtre alle sinen maghen.
- 1025 Gaet Tybeert, dit secht hem.'
 'Ay heere,' sprac Tybeert, 'ic bem
 Een arem wicht, een cleene dier.
 Heere Brune, die staerc was ende fier,

- Ne conste Reynaert niet ghewinnen.
 1030 In welker wijs salics beghinnen?’
 Doe sprac die coninc: ‘Heere Tybeert,
 Ghi zijt wijs ende wel gheleert,
 Al sidi niet groet. Nochtan,
 Hets menich die met luste can
 1035 Dat werken ende met goeden rade,
 Dat hi met crachte niet ne dade.
 Gaet, doet sciere mijn ghebod.’
 Tybeert sprac: ‘Nu helpe mi God,
 Dat het mi moete wel vergaen.
 1040 Ic sal eene vaert bestaen
 Die mi doet zwaer in minen moet.
 God ghevere mi af al goet.’
 NU moet Tybeert doen die vaert,
 Die zeere es drouve ende vervaert.
 1045 Ende als hi up den wech quam,
 Sach hi van verre ende vernam
 Sente Martins voghel ende quam ghevloghen.
 Doe wart Tybeert vroe ende in hoghen
 Ende riep an Sente Martins voghel:
 1050 ‘Nu vliech te miere rechter hant.’
 Die voghel vloech daer hi vant
 Een haghe daer hi in wilde lijden
 Ende vloech Tybeert ter luchter zijden.
 Dit teekin ende dit ghemoet
 1055 Dochte Tybeert niet wesen goet.
 Hadde hi ghesien den voghel lijden
 Scone ter rechter zijden,
 So waende hi hebben goet gheval.
 Nu was hi dies onthopet al.
 1060 Nochtan maecte hi hem selven moet
 Ende gheliet hem, als menich doet,
 Bet dan hem te moede was.
 Dus liep hi henen sinen pas,
 Tes hi quam te Manpertus
 1065 Ende vant Reynaerde in zijn huus
 Alleene staen, verweendelike.
 Tybeert sprac: ‘God, die rike,
 Moete hu goeden avont gheven.
 Die coninc dreecht hu an hu leven,
 1070 Ne comdi niet te hove met mi.’

- Reynaert sprac: 'Tybeert, helet vry,
 Neve, ghi zijt mi willecome!
 God gheve hu eere ende vrome.
 Bi Gode, dat jan ik hu wale.'
- 1075 Wat coste Reynaerde scone tale.
 Al seghet sine tonghe wale,
 Sine herte die es binnen fel!
 Dit wert Tybeerde ghetoghet wel
 Eer die lijne wert ghelesen
- 1080 Ten hende. Ende met desen
 Sprac Reynaert: 'Neve, ic wille dat ghi
 Tavont herberghe hebt met mi
 Ende morghen willen wi metten daghe
 Te hove waert sonder saghe.
- 1085 In hebbe oec onder alle mine maghe
 Niement, Tybeert, daer ic mi nu
 Bet up verlate dan up hu.
 Hier was commen Bruun, de braet.
 Hi toechde mi so fel ghelaet
- 1090 Ende dochte mi so over staerc,
 Dat ic omme dusement maerc
 Den wech met hem niet hadde bestaen.
 Dat sal ic met hu, al sonder waen,
 Maerghin metter dagheraet.'
- 1095 Tybeert sprac: 'Hets beteren raet
 Ende het dinct mi beter ghedaen
 Dat wi nochtavont te hove gaen
 Dan wi tote morghin beiden.
 Die mane scijnet an der heiden
- 1100 Also claer alse die dach.
 Ic wane, niemen ne sach
 Beter tijt tote onser vaert.'
 'Neen, lieve neve,' sprac Reynaert,
 'Sulc mochte ons daer ghemoeten,
- 1105 Hi soude ons queden ende groeten
 Die ons nemmermee dade goet,
 Quame hi snachts in ons ghemoet.
 Ghi moet herberghen tavont met mi.'
- 1110 Tybeert sprac: 'Wat souden wy
 Eten, Reynaert, of ic hier bleve?'
 'Daer omme zorghe ic, lieve neve.
 Hier es der spijsen quaden tijt.

- Ghi mocht heten, begheerdijt,
 Een stic van eere honich raten,
 1115 Die bequamelic es utermaten.
 Wat sechdi, moochdi shonichs yet?’
 Tybeert sprac: ‘Mine roukes niet.
 Reynaert hebdi niet in huus?
 Gavedi mi eene vette muus,
 1120 Daer mede liet ic hu ghewaert.’
 ‘Eene vette muus,’ sprac Reynaert,
 ‘Soete Tybeert, wat secht di?
 Hier woent noch een pape bi,
 Een scuere staet noch an sijn huus,
 1125 Daer in es meneghe vette muus.
 Ic waense niet ghedroughe een waghén,
 So dicken hoere ic den pape claghen
 Dat sine dryven huten huuse.’
 ‘Reynaert, zijn daer so vette muse?’
 1130 Verghave God, waer ic nu daer.’
 ‘Tybeert,’ seit hi, ‘sechdi waer?
 Wildi muse?’ ‘Of icse wille!
 Reynaert, doet dies een ghestille.
 Ic minne muse voer alle saken.
 1135 Weetti niet dat muse smaken
 Bet dan eenich venisoen?
 Wildi minen wille doen
 Dat ghi mi leet daer si zijn,
 Daer mede mochti die hulde mijn
 1140 Hebben, al haddi minen vadre
 Doot ende mijn gheslachte al gadre.’
REynaert sprac: ‘Neve, houddi hu spot?’
 ‘Neenic, Reynaert, also helpe mi God.’
 ‘Weet God, Tybeert, wistic dat,
 1145 Ghi soutter sijn nochtavont sat.’
 ‘Sat, Reynaert? Dat ware vele.’
 ‘Tybeert, dat sechdi thuwen spele.’
 ‘In doe, Reynaert, bi miere wet.
 Haddic een muus ende waer so vet,
 1150 In gaefse niet omme eenen busant.’
 ‘Tybeert, gaet met mi te hant.
 Ic leede hu daer ter selver stat
 Daer icker hu sal maken zat,
 Eer ic nemmermeer van hu sceede.’

- 1155 ‘Ja ic, Reynaert, up die gheleede
Ghinghe ic met hu te Mompelier.’
‘So gaen wi dan, wi sijn hier
Al te langhe’, sprac Reynaert.
Doe so namen si up die vaert.
- 1160 Tybeert ende sijn oem Reynaert
Ende liepen daer si loepen wilden
Datsi nye toghel up hilden,
Eer si quamen tes papen scuere,
Die met eenen erdinen muere
- 1165 Al omme ende omme was beloken,
Daer Reynaert in was te broken
Des ander daghes daer te voren
Doe die pape hadde verloren
Eenen hane die hi hem nam.
- 1170 Hier omme was tornich ende gram
Des papen sone Martinet
Ende hadde voer dat gat gheset
Een strec den vos mede te vane.
Dus gherne wrake hi den hane.
- 1175 Dit wiste Reynaert, dat felle dier,
Ende sprac: ‘Neve Tybeert, hier,
Crupet in dit selve gat.
Ne weset traghe no lat.
Gaet al omme ende omme gripen.
- 1180 Hoert hoe die muse pipen!
Keert weder huut als ghi zijt sat.
Ic sal hier bliven voer dit gat
Ende sal hu hier buten beiden.
Wine moghen niet tavont sceiden.
- 1185 Morghin gaen wi te hove waert.
Tybeert siet dat ghi niet en spaert.
Gaet heten ende laet ons keeren
Te miere herberghen met eeren.
Mijn wijf sal ons wel ontfaen.’
- 1190 ‘Willic te desen gate in gaen?
Wat sechdi, Reynaert, eist hu raet?
Die papen connen vele baraet,
Ic besteecse arde noode.’
‘O wy, Tybeert, twi sidi bloode?’
- 1195 Wanen quam huwer herten desen wanc?’
Tybeert scaemde hem ende spranc

- Daer hi vant groet ongherec,
 Want eer hijt wiste, was hem een strec
 Omme sinen hals arde vast.
- 1200 Dus hoende Reynaert sinen gast.
 Alse Tybeert gheware wart
 Des strecs, wart hi vervaert
 Ende spranc voert. Dat strec liep toe.
 Tybeert moeste roupen doe
- 1205 Ende wroughede hem selven dor den noot.
 Hi makede een gheroup so groot
 Met eenen jammerliken ghelate,
 Dat Reynaert hoerde up der strate,
 Buten, daer hi alleene stoet,
- 1210 Ende riep: 'Vindise goet,
 Die muse, Tybeert, ende vet?
 Wiste nu dat Martinet,
 Dat ghi ter taflen satet
 Ende dit wiltbraet dus hatet,
- 1215 Dat ghi verteert in weet hoe,
 Hi sauder hu saeuse maken toe.
 So hovesch een cnape es Martinet!
 Tybeert, ghi singhet in lanc so bet.
 Pleecht men tes coninx hove des?
- 1220 Verghave God, die gheweldich es,
 Dat, Tybeert, daer met hu ware
 Ysingrijn, die mordenare,
 In sulker bliscap als ghi zijt!
 Dus heeft Reynaert groot delijt
- 1225 Dor Tybeerts ongheval.
 Ende Tybeert stont ende ghal
 So lude dat Martinet ontspranc.
 Martinet riep: 'Ha ha, God danc!
 Ter goeder tijt heeft nu ghestaen
- 1230 Mijn strec. Ic hebber met ghevaen
 Den hoenre dief, na minen wane.
 Nu toe, ghelden wi hem den hane!
MEt desen wart hi toten viere
 Ende ontstac eenen stroe wisch sciere
- 1235 Ende wecte moedre ende vadre
 Ende die kindre alle gadre
 Ende riep: 'Nu toe, hi es ghevaen!
 Doe mochtmen sien porren saen

- Alle die in dien huus waren.
 1240 Selve die pape ne wilde niet sparen,
 Quam hute sinen bedde, moeder naect.
 Martinet hi was gheraect
 Tote Tybeert ende riep: ‘Hijs hier!’
 Die pape spranc an dat vier
 1245 Ende ghegreep zijns wijfs rocke.
 Een offer keersse nam vrouwe Julocke
 Ende ontstacse metter haest.
 Die pape liep Tybeert naest
 Ende ghincken metten rocke slaen.
 1250 Doe moeste Tybeert daer ontfaen
 Wel meneghen slach, al in een.
 Die pape stont, als hem wel sceen,
 Al naect ende slouch slach in slach
 Up Tybeert die voer hem lach.
 1255 Daer ne spaerdene haer ne gheen.
 Martinet ghegreep eenen steen
 Ende warp Tybeert een hoghe huut.
 Die pape stont al bloeter huut
 Ende hief up eenen groeten slach.
 1260 Alse Tybeert dat ghesach,
 Dat hi emmer sterven soude,
 Doe dedi een deel als die boude,
 Dat dien pape verghinc te scanden.
 Beede met claeuwen ende met tanden
 1265 Dedi hem pant, alsoet wel scheen,
 Ende spranc dien pape tusschen die been
 In die burse al sonder naet,
 Daermen dien beyaert mede slaet.
 Dat dinc viel neder up den vloer.
 1270 Die vrouwe was zeerich ende zwoer,
 Bi der zielen van haren vader,
 Sine wilde wel om al gader
 Die offerande van eenen jare,
 Dat niet den pape ghevallen ware
 1275 Dit vernoy ende dese scame.
 So sprac: ‘Int sleets duvels name
 Moete dit strec sijn gheset.
 Siet, lieve neve Martinet:
 Dit was van huwes vader ghewande.
 1280 Siet hier mijn scade ende mijn scande

- Emmermeer voert in allen stonden.
 Al ghenase hi van der wonden,
 Hi blivet den soeten spele mat.[?]
 Reynaert stont noch doe voer tgat.
- 1285 **D**Oe hi dese tale hoerde,
 Hi louch dat hem bachten scorede
 Ende hem crakede die taverne.
 Doe sprac hi te sinen scherme:
 ‘Swijghet, Julocke, soete vrouwe,
- 1290 Ende laet zijncken desen rauwe
 Ende laet bliven huwen toren!
 Wattan, al hevet hu heere verloren
 Eenen van den clippelen zinen,
 Al te min so sal hi pinen!
- 1295 Laet bliven dese tale achtre!
 Gheneset de pape, en es gheen lachtre
 Dat hi ludet met eere clocken![?]
 Dus troeste Reynaert vrouwe Ju Locken,
 Die haer arde zeere mesliet.
- 1300 Die pape mochte langher niet
 Ghestaen; hi viel in ommacht.
 Doe hiefsene up met haerre cracht
 Ende drouchene recht te bedde waert.
 Hier binnen keerde Reynaert
- 1305 Alleene ter herberghen waert
 Ende liet Tybeert zeere vervaert
 Ende in zorgghen van der doot.
 Al was Tybeerts zorghe groet,
 Doe hise alle onledich sach
- 1310 Over dien pape die daer lach
 Ghewont, doe ghinc hi hem pinen
 So dat hi metten tanden zine
 Die pese midden beet ontwee.
 Doe ne wildi letten nemmee
- 1315 Ende spranc weder hute ten gate
 Ende dede hem up die rechte strate
 Die tes conincx waert ghelach.
 Eer hi daer quam so waest dach
 Ende die zonne begonste rijssen.
- 1320 In eens arems ziecs wijsen
 Quam Tybeert in thof gheronnen,
 Die tes papen hadde ghewonnen

- Dat hi langhe claghen mach.
 Also die coninc dit versach,
 1325 Dat hi hadde dat hoeghe verloren,
 Doe mochtemen vreeselike horen
 Den coninc dreeghen den dief Reynaert.
 Die coninc doe niet langher ne spaert,
 Hine riep sine baroene te rade
 1330 Ende vraechde wat hi best dade
 Jeghen Reynaerts overdaet.
 Doe wart ghindre menich raet
 Hoemen Reynaert ter redenen brochte,
 Die dese overdaet wrochte.
 1335 **D**Oe sprac Grimbeert die das,
 Die Reynaerts broeder sone was:
 ‘Ghi heeren, ghi hebt meneghen raet.
 Al ware mijn oem noch also quaet,
 Salmen vry recht voert draghen:
 1340 Men salne drie waerven daghen,
 Alsomen doet eenen vryen man.
 Ende en comt hi niet dan,
 So es hi sculdich alre dinc
 Daer hi af voer den coninc
 1345 Van desen heeren es beclaghet.’
 ‘Wie wildi, Grimbeert, dattene daghet?’
 Sprac de coninc, ‘Wie es hier
 Die sijn hoeghe ofte sijn lier
 Wille setten in avontueren
 1350 Omme eene felle creatuere?
 Ic wane hier niemene en es so zot.’
 Grimbeert sprac: ‘So helpe mi God.
 Siet mi hier, ic bem so coene
 Dat ic wel dar bestaen te doene
 1355 Dese bodscap, ghebiedijt.’
 ‘Grimbeert, gaet wech, ende zijt
 Vroet ende wacht hu jeghen mesval.’
 Grimbert sprac: ‘Coninc, heere, ic sal.’
DUs gaet Grimbeert te Manpertuus.
 1360 Als hire quam, vant hi in huus
 Sinen oem ende vrouwe Ermelijnen,
 Die bi haren welpekijnen
 Laghen in die haghedochte.
 Ende ten eersten dat Grimbeert mochte,

- 1365 Groette hi sinen oem ende ziere moyen.
 Hi sprac: 'En sal hu niet vernoyen
 Des onrechts daer ghi in zijt?
 Dincket hu noch niet wesen tijt
 Dat ghi trect, oem Reynaert,
- 1370 Tote des conincs hove waert,
 Daer ghi wel zeere zijt beclaghet?
 Ghi zijt III waerven ghedaghet.
 Vermerrendi maerghin den dach,
 So zorghic dat hu ne mach
- 1375 Negheene ghenade nie gheskien.
 Ghi sult in den derden daghe sien
 Huwen casteel bestormen, Manpertuus.
 Ghi sult gherecht sien voer hu huus
 Eene galghe ofte een rat.
- 1380 Over waer segghic hu dat:
 Beede hu kindre ende hu wijf
 Sullen verliesen haer lijf
 Lachterlike, al sonder waen.
 Ghine moghet selve niet ontgaen.
- 1385 Daer omme es hu de beste raet,
 Dat ghi met mi te hove gaet.
 Hets messelic hoet ghevallen mach...
 Hu es dicken up eenen dach
 Vremder avontueren ghevallen,
- 1390 Dan ghi noch - qijite van hem allen -
 Met des conincx orlove
 Maerghin sciet hutten hove.'
REynaert seide: 'Ghi secht waer.
 Nochtan, Grimbeert, comme ic daer,
- 1395 Onder des conincs ghesinde,
 Dat ic binnen den hove vinde,
 Es up mi verbolghen al.
 Quame ic danen, het ware gheval.
 Nochtan dinct mi beter wesen
- 1400 - Ghenese of ic mach ghenesen -
 Dat ic met hu te hove vare
 Dan het al verloren ware:
 Casteel, kindre ende wijf
 Ende daer toe mijns selves lijf.
- 1405 In mach den coninc niet ontgaen.
 Alse ghi wilt, so willic gaen.

- Hoert,' seit hi, 'vrauwe Hermelijne,
 Ic bevele hu die kindre mine,
 Dat ghire wale pleghet nu.
- 1410 Voer alle dandre bevelic hu
 Minen zone Reynaerdine.
 Hem staen wel de gaerdeline
 In zine muulkine over al.
 Ic hope dat hi mi slachten sal.
- 1415 Hier es Rollel, ende scone dief,
 Die hebbic nochtan harde lief,
 Ja, als yement sine kindre doet.
 Al eist dat ic nu van hier moet,
 Ic salt mi nemen arde na
- 1420 Up dat ic mach, dat ic ontga.
 Grimbeert, neve, God moet hu lonen.'
 Met hoofschen woorden ende met sconen
 Nam Reynaert an de sine orlof
 Ende ruumde sijns selves hof.
- 1425 Ay, hoe drouve bleef vrouwe Hermeline
 Ende hare cleene welpekine.
DOe Reynaert sciet huut Manpertuus
 Ende hi hof liet ende huus
 Aldus omberaden staen.
- 1430 Nu hoert wat Reynaert heeft ghedaen
 Teerst dat hi quam an der heyden.
 Hi sprac te Grimbeerte ende zeide:
 'Grimbert, scone, wel soete neve,
 Van zorgghen suchtic ende beve.
- 1435 Lieve neve, ic wille gaen
 - Nu hoert mine redene saen -
 Te biechten hier te di:
 Hier nes ander pape bi.
 Hebbic mine biechte ghedaen,
- 1440 Hoe so die saken sijn vergaen,
 Mine ziele sal te claerre wesen.'
 Grimbeert andwoerde na desen:
 'Oem, wildi te biechten gaen,
 So moetti dan verloven saen
- 1445 Alle diefte ende allen roef,
 Of en diet hu niet een loef.'
 'Dat weet ic wel,' sprac Reynaert,
 'Grimbeert, nu hoert haer waert

- Ende vandet mi geraden.
 1450 Siet, ic comme hu te ghenaden
 Van alle gader minen mesdaden.
 Nu hoert, Grimbeert, ende verstaet:
 Confiteor pater, mater,
 Dat ic den otter ende den cater
 1455 Ende alle diere hebbe mesdaen.
 Daer af willic mi in biechten dwaen.'
 Grimbeert sprac: 'Oem, walschedi?
 Of ghi yet wilt, spreect jeghen mi
 In Dietsche, dat ict mach verstaen.'
 1460 Doe sprac Reynaert: 'Ic hebbe mesdaen
 Jeghen alle diere die leven.
 Bidt gode dat hijt mi moete vergheven.
 Ic dede minen oem Brune
 Al bloedich maken sine crune.
 1465 Tybeert dede ic muse vaen
 Daer ickene zeere dede slaen
 Tes papen huus, daer hi spranc int net.
 Ic hebbe ghedaen groet ongherec
 Canticleer ende sine kindre,
 1470 Waren si meerre ofte mindre,
 Dicken makediese los.
 Dor recht beclaghet hi den vos.
 Die coninc en es mi oec niet ontgaen.
 Ic hebbe hem toren oec ghedaen
 1475 Ende mesprijs der coninghinne,
 Datsi spade sullen verwinnen
 Also vele eeren van mi.
 Oec hebbic, dat segghic di,
 Grimbeert, mee liede bedroghen
 1480 Dan ic di soude ghesegghen moghen.
 Ende Ysengrijn, dat verstaet,
 Hietic oem dor baraet.
 Ic maectene moonc ter Elmaren,
 Daer wi beede begheven waren.
 1485 Dat wart hem al te zeere te pinen.
 Ic dede hem an die clocke lijnen
 Binden beede sine voete.
 Dat luden wart hem doe so soete
 Dat hijt emmer wilde leeren.
 1490 Dat verghinc hem tonneeren,

- Want hi luudde so utermaten,
 Dat alle die ghinghen bider straten
 Ende waren binnen der Elmare,
 Waenden dat die duvel ware
 1495 Ende liepen daer si luden hoerden.
 Eer hi doe conste in corten woerden
 Ghespreken: "Ic wille mi begheven",
 Hadsi hem na ghenomen tleven.
 Sint dedic hem crune gheven.
 1500 Hem maechs ghedincken al zijn leven,
 Dat weet ic wel over waer.
 Ic dede hem af bernen dat haer,
 So dat hem die zwaerde cramp.
 Sint dedic hem meerren scamp
 1505 Up thijs daer icken leerde visschen,
 Daer hi mi niet conste ontwisschen.
 Hi ontfincker meneghen slach.
 Sint leeddickene up eenen dach
 Tote des papen van Vimbloys.
 1510 In al dat lant van Vermendoys,
 So en woende gheen pape riker.
 Die selve pape hadde eenen spijker,
 Daer menich vet bake in lach.
 Des haddic dicken goet ghelach.
 1515 Onder dien spijker haddic een gat
 Verholenlike ghemaect. In dat,
 Daer dedic Ysingrijn in crupen.
 Daer vant hi rentvleesch in cupen
 Ende baken hanghende vele.
 1520 Des vleesch dedi dor sine kele
 So vele gheliden utermaten.
 Als hi weder huten gate
 Waende keeren huter noet,
 Hem was dien leeden buuc so groet,
 1525 Dat hi beclaghede zijn ghewin.
 Daer hi was commen ongherich in,
 Ne condi niet commen huut.
 Ic liep, ic maecte groet ghelut
 Int dorp ende maecte groet gherochte.
 1530 Nu hoert wat ic daer toe brochte:
 Ic liep aldaer die pape zat
 Te ziere taflen ende hat.

- D**ie pape hadde eenen cappoen,
 Dat was dat alre beste hoen
 1535 Dat men in al dat lant vant.
 Hi was ghewent al toter hant.
 Dien prandic in minen mont
 Voer die tafle daer hi stont,
 Al daert die pape toe sach.
 1540 Doe riep die pape: “Nu vant, slach!
 Helpe! Wie sach dit wonder nye!
 Die vos comt daer ic toe zye
 Ende roeft mi in mijns huus.
 So helpe mi Sancta Spiritus.
 1545 Te wers hem, dat hire quam!”
 Dat tafel mes hi up nam
 Ende stac de tafle datso vloech
 Verre boven mi arde hoech
 In midden waerde up den vloer.
 1550 Hi vloucte zeere ende zwoer
 Ende hi riep lude: “Slach ende va!”
 Ende ic voeren ende hi na.
 Sijn tafel mes haddi verheven
 Ende brochte mi ghedreven
 1555 Up Ysingrijn daer hi stont.
 Ic hadde dat hoen in minen mont,
 Dat arde groet was ende zwaer.
 Datso moestic laten daer,
 Waest mi leet ofte lief.
 1560 Doe riep die pape: “Ay heere dief,
 Ghi moet den roef hier laten!”
 Hi riep ende ic ghinc miere straten
 Danen, daer ic wesen woude.
 Alse die pape up heffen soude
 1565 Dat hoen, sach hi Ysingrine.
 Doe naecte hem eene grote pine.
 HI warpene int hoeghe metten messe.
 Den pape volchden si zesse,
 Die alle met groeten staven quamen.
 1570 Ende als si Ysingrijn vernamen,
 Doe maecten si een groet gheluut
 Ende die ghebuere quamen huut
 Ende maecten grote niemare
 Manlic andren, dat daer ware

- 1575 In spapen spijker een wulf ghevaen,
 Die hem selven hadde ghevaen
 Bi den buke in dat gat.
 Als die ghebuere ghevreescheden dat,
 Liepen si dat wonder bescauwen.
- 1580 Aldaer wart Ysingrijn te blauwen,
 So dat hem ghinc al hutene spele,
 Want hi ontfincker arde vele
 Groete slaghe ende groete worpe.
 Dus quamen die kindre van den dorpe
- 1585 Ende verbonden hem die hoghen.
 Het stont hem so, hi moest ghedoghen.
 So zeere slouch si ende staken,
 Dat sine hutene gate traken.
 Doe ghedoghedide vele onghevals,
- 1590 Ende bonden hem an sinen hals
 Eenen steen ende lietene gaen
 Ende lietene diene honden saen,
 Diene ghinghen bassen ende jaghen.
 Oec diende men hem met groten slaghen
- 1595 So langhe dat hi ghelove was.
 Doe viel hi neder up dat gras
 Of hi ware al steen doot.
 Doe was dier kindre bliscap groot.
 Ghindre was groete niemare.
- 1600 Si namene ende leidene up eene bare
 Ende droughene met groten ghehuke
 Over steene ende over struke.
BUten dien dorpe in eene gracht
 Bleef hi ligghende al dien nacht.
- 1605 Inne weet hoe hi danen voer.
 Sint verwervic dat hi mi zwoer
 Sine hulde een jaer al omtrent.
 Dat dedi up sulc convent
 Dat icken soude maken hoenre sat.
- 1610 Doe leeddickene in eene stat
 Daer ic hem dede te verstande,
 Dat twee hinnen ende eenen hane
 In een groet huus an eere straten
 Up eenen aenbalke saten,
- 1615 Recht teere valdore bi.
 Daer dedic Ysingrijn bi mi

- Up dat huus clemmen boven.
 Ic seide, ic wilde hem gheloven,
 Wildi crupen in die valdore,
 1620 Dat hire soude vinden vore
 Van vetten hoenren sijn ghevouch.
 Ter valdore ghinc hi ende louch
 Ende croep daer in met vare
 Ende began tasten haren thare.
 1625 Hi taste ende als hi niet en vant,
 Sprac hi: "Neve, hets hier bewant
 Te zorggen, ic ne vinder niet."
 Ic sprac: "Oem, wats hu gheschiet?
 Cruupter een lettelt bet in.
 1630 Men moet wel pijnen om ghewin.
 Ic hebse wech, diere saten voren."
 Dus so liet hi hem verdoren,
 Dat hi die hoenre te verre sochte.
 Ic sach dat icken hoenen mochte
 1635 Ende hoendene so, dat hi voer
 Van daer boven up den vloer
 Ende gaf eenen groeten val,
 Datsi ontspronghen over al
 Die in dien huse sliepen.
 1640 Die bi den viere laghen, si riepen,
 Daer ware in huus sine wisten wat
 Ghevallen voer dat vyuer gat.
 Si worden up ende ontstaken lecht.
 Doe sine daer saghen echt,
 1645 Wart hi ghewont toter doot.
 Ic hebben brocht in menegher noot,
 Meer dan ic ghesegghen mochte.
 Nochtan, al dat ic nye ghewrochte
 Jeghen hem, sone roucke ic niet
 1650 So zeere, als dat ic verriet
 Vrouwe Yswenden, sijn scone wijf,
 Die hi liever hadde dan sijns selfs lijf.
 God, die moet mi vergheven.
 Haer dedic dat mi liever ware bleven
 1655 Te doene dant es ghedaen.
 Grimbeert sprac: 'Of ghi wilt gaen
 Claerliken te biechten tote mi
 Ende zijn van huwen zonden vry,

- So suldi spreken ombedect.
 1660 In weet waer waert ghi dit trect.
 ‘Ic hebbe jeghen sijn wijf mesdaen.’
 ‘Oem, dat en can ic niet verstaen
 Waer ghi dese tale keert.’
 Reynaert sprac: ‘Neve Grimbeert,
 1665 Ware dat hoofschede groot
 Of ic hadde gheseit al bloot:
 Ic hebbe gheslapen bi miere moyen?
 Ghi zijt mijn maech, hu souts vernoyen
 Seidic eeneghe dorperheit.
 1670 Grimbeert, nu hebbic hu gheseit
 Al dat mi mach ghedincken nu.
 Gheeft mi aflaet, dat biddic hu,
 Ende settet mi dat hu dinct goet.’
 Grimbeert was wijs ende vroet
 1675 Ende brac een rijs van eere haghe
 Ende gaffer mede XL slaghe
 Over alle sine mesdaden.
 Daer na, in gherechten raden,
 Riet hi hem goet te wesene
 1680 Ende te wakene ende te lesene
 Ende te vastene ende te vierne
 Ende te weghe waert te stierne
 Alle die hi buten weghe saghe,
 Ende hi voert alle sine daghe
 1685 Behendelike soude gheneeren.
 Hier na so dedi hem verzwereen
 Beede roven ende stelen.
 Nu moet hi siere sielen pleghen,
 Reynaert, bi Grimbeerts rade,
 1690 Ende ghinc te hove up ghenade.
 NU es die biechte ghedaen.
 Die heeren hebben den wech bestaen
 Tote des conincs hove waert.
 Nu was buter rechter vaert
 1695 Dien si te gane hadden begonnen,
 Een pryoreit van zwerten nonnen,
 Daer meneghe gans ende menich hoen,
 Meneghe hinne, menich cappoen
 Plaghen te weedene buten muere.
 1700 Dit wiste die felle creatuere,
 Die onghetrouwe Reynaert,

- Ende sprac: 'Te ghenen hove waert,
So leghet onse rechte strate.'
Met dusdanen barate
- 1705 Leedde hi Grimbeert bi der scueren,
Daer die hoenre buten muere
Ghinghen weeden haren thare.
Den hoenre wert Reynaert gheware.
Sine oghe begon den omme te ghane.
- 1710 Buten den andren ghinc een hane
Die arde vet was ende jonc.
Daer na gaf Reynaert eenen spronc
So dat dien hane die plumen stoven.
Grimbeert sprac: 'Oem, ghi dinct mi doven!
- 1715 Onsalich man, wat wildi doen?
Wildi noch om een hoen
In alle die groete zonden slaen
Daer ghi te biechten af zijt ghegaen?
Dat moet hu wel zeere rauwen!'
- 1720 Reynaert sprac: 'Bi rechter trauwen,
Ic hads vergheten, lieve neve.
Bidt Gode dat hijt mi vergheve.
Het ne ghesciet mi nemmermeer.'
- 1725 Doe daden si eenen wederkeer
Over eene smale brugghe.
Hoe dicken sach Reynaert achter rugghe
Weder daer die hoenre ghinghen.
Hine conste hem niet bedwinghen,
Hine moeste ziere zeden pleghen.
- 1730 Al haddemen hem thoefte af gheslegghen,
Het ware ten hoenren waert ghevlogghen
Also verre alst hadde ghemogghen.
Grimbeert sach dit ghelaet
Ende seide: 'Onreyne vraet,
Dat hu dat hoghe so omme gaet.'
- 1735 Reynaert andwoerde: 'Ghi doet quaet
Dat ghi mine herte so versmaet
Ende mine bede dus verstorbeert.
Laet mi doch lesen II pater noster
- 1740 Der hoenre zielen van den cloester
Ende den gansen te ghenaden,
Die ic dicken hebbe verraden,
Dien desen helegghen nonnen
Met miere lust af hebbe ghewonnen.'

- 1745 Grimbeert balch, ne waer Reynaert
 Hadde emmer zine oghen achter waert.
 Tes si quamen ter rechter straten,
 Doe began hem drouve ghelaten
 Ende arde zeere beefde Reynaert.
- 1750 Daer keerde si te hove waert.
 Doe hi began den hove naken,
 Daer hi waende seere mesraken.
DOe in sconinx hof was vernomen
 Dat Reynaert ware te hove comen
- 1755 Met Grimbeerde den das,
 Ic wane daer niemene ne was
 So arem no van so crancken maghen,
 Hine ghereedde hem up een claghen.
 Dit was al jeghen Reynaerde.
- 1760 Nochtan dedi als die onvervaerde,
 Hoe so hem te moede was.
 Ende hi sprac te Grimbeerte den das:
 ‘Leedet ons die hoechste strate.’
 Reynaerd ghinc in dien ghelate
- 1765 Ende in also bouden ghebare
 Ghelijc of hi sconinx sone ware
 Ende hi niet en hadde mesdaen.
 Boudeliken ghinc hi staen
 Voer Nobele, dien coninc,
- 1770 Ende sprac: ‘God, die alle dinc
 Gheboet, hi gheve hu, coninc heere,
 Langhe bliscap ende eere.
 Ic groet hu, coninc, ende hebbe recht.
 En hadde nye coninc eenen knecht
- 1775 So ghetrauwe jeghen hem
 Als ic oyt was ende bem.
 Dat es dicken worden anschijn.
 Nochtan, die sulke die hier zijn,
 Soude mi nochtan gherne roven
- 1780 Huwer hulden, wilde ghi hem gheloven.
 Maer neen, ghi niet. God moete hu lonen!
 Het ne betaemt niet der cronen,
 Datsi den scalken ende den fellen
 Te lichte gheloven datsi vertellen.
- 1785 Nochtan willies Gode claghen
 Dier es te vele in onsen daghen

- Der scalke die wroughen connen,
 Die niet ter rechter hant hebben ghewonnen
 Over al in rike hove.
- 1790 Dien salmen niet gheloven.
 Die scalcheit es hem binnen gheboren,
 Datsi den goeden lieden doen toren.
 Dat wreke God up haer leven
 Ende moete hem eewelike gheven
- 1795 Al sulken loen als si zijn waert.
 Die coninc sprac: 'O wy, Reynaert!
 O wy, Reynaert, onreyne quaet,
 Wat condi al scone ghelaet!
 Dat en can hu niet ghehelpen een caf.
- 1800 Nu comt huwes smeekens af.
 In werde bi smeekene niet hu vrient.
 Hets waer, ghi sout mi hebben ghedient
 Van eere saken in den woude,
 Daer ghi qualic in hebt ghehouden
- 1805 Die eede die ic hadde ghezworen.'
 'O wy, wat hebbic al verloren!
 Sprac Canticleer, die daer stont.
 Die coninc sprac: 'Hout huwen mont,
 Heere Canticleer, nu laet mi spreken,
- 1810 Laet mi antwoerden sinen treken.
 AY, heere dief, Reynaert,
 Dat ghi mi lief hebt ende waert,
 Dat hebdi sonder huwe pine
 Mine boden laten anschine:
- 1815 Arem man Tybeert, heere Brune,
 Die noch bloedich es zijn crune.
 Ic ne sal hu niet scelden;
 Ic waent hu kele sal ontghelden
 Noch heden al up eene wijle.'
- 1820 'Nomine Patrum, Christum filye,'
 Sprac Reynaert, 'of mijn heere Brune
 Noch al bloedich es die crune,
 Was hi te blauwen of versproken,
 Waer hi goet hi ware ghewroken
- 1825 Eer hi noint vloe int water.
 Bander zijde, Tybeert die cater,
 Dien ic herberghede ende ontfinc,
 Of hi hute om stelen ghinc

- Tes papen sonder minen raet
 1830 Ende hem die pape dede quaet,
 Bi Gode, soudic dat ontghelden?
 So mochtic mijn gheluc wel scelden!
 Voert,' sprac Reynaert, 'coninc, lyoen,
 Wien twifelt des, ghine moghet doen
 1835 Dat ghi ghebiet over mi?
 Hoe groot mine saken zi,
 Ghi moghet mi vromen ende scaden.
 Wildi mi zieden ofte braden
 Ofte hanghen ofte blenden,
 1840 Ic ne mach hu niet ontwenden.
 Alle diere zijn in hu bedwanc.
 Ghi zijt groet ende ic bem cranc.
 Mine hulp es cleene ende dhuwe groet.
 Bi Gode, al slouchdi mi doot,
 1845 Dat ware eene crancke wrake
 Recht in dese selve sprake.'
DOe spranc up Belin de ram
 Ende sine hye, die met hem quam;
 Dat was: dame Ha Wy.
 1850 Belin sprac: 'Ga wy
 Alle voert met onser claghen.'
 Bruun spranc up met sinen maghen
 Ende Tybeert, die felle,
 Ende Ysingrijn sijn gheselle,
 1855 Forcondet dat everzwijn
 Ende die raven Tyocelijn,
 Pancer die bever, och Bruneel
 Dat water var, dat butseel,
 Ende dat een coren heere Rosseel,
 1860 Die weline, die vrouwe Fine,
 Cantecleer ende die kindre zine
 Makeden groten vederslach,
 Dat foret Cleene Bejach
 Liepen alle in dese scare.
 1865 Alle dese ghinghen openbare
 Voer haren heere den coninc staen
 Ende daden Reynaerde vaen.
NU ghinct ghindre up een playdieren.
 Nye hoerde man van dieren
 1870 So scone tale als nu es hier

- Tusschen Reynaerde ende dandre dier
 Voert bringhen, diemen brochte daer.
 Het ware mi pijnlic ende zwaer,
 Daer omme corte ic hu de woort.
- 1875 Die beste redenen ghinghen daer voort.
 Die claghen die de dieren ontbonden,
 Proufden si met goeden orconden
 Als si sculdich waren te doene.
 Die coninc dreef die hoeghe baroene
- 1880 Te vonnesse van Reynaerts saken.
 Doe wijsden si datmen soude maken
 Eene galghe, sterc ende vast,
 Ende men Reynaerde, den fellen gast,
 Daer an hinghe bi ziere kelen.
- 1885 Nu gaet Reynaerde al huten spele.
DOe Reynaert verordeelt was,
 Orlof nam Grimbeert die das
 Met Reynaerts naeste maghen:
 Sine consten niet verdraghen,
- 1890 No sine consten niet ghedoghen,
 Datmen Reynaerde voer haren oghen
 Soude hanghen alse eenen dief.
 Nochtan waest hem somen lief.
 Die coninc, hi was arde vroet,
- 1895 Doe hi mercte ende verstoet
 Datso menich jonghelinc
 Met Grimbeerte huten hove ghinc,
 Die Reynaerde na bestoet.
 Doe peinsdi in sinen moet:
- 1900 ‘Hier mach in loepen andren raet.
 Al es Reynaert selve quaet,
 Hi hevet meneghen goeden maech.’
 Doe sprac hi: ‘Twi sisi traech,
 Ysingrijn ende heere Bruun?’
- 1905 Reynaerde es cont menich tuun
 Ende hets den avonde bi.
 Hier es Reynaert; ontsprinct hi,
 Comt hi III voete huter noot,
 Sinen lust die es so groot
- 1910 Ende hi weet so meneghen keer,
 Hine wert ghevanghen tsjaermeer.
 Salmen hanghen, twine doetment dan?

- Eer men nu ghereeden can
Eene galghe, so eist nacht.'
- 1915 Ysingrijn was wel bedacht
Ende sprac: 'Hier es een galghe bi.'
Ende mettien woerde versuchte hi.
DOe sprac die cater, heere Tybeert:
'Heere Ysingrijn, hu es verzeert
- 1920 Hu herte, in wanconst hu niet.
Nochtan, Reynaert, diet al beriet,
Ende selve mede ghinc
Daermen huwe twee broeders hinc:
Rumen ende Wijde Lancken.
- 1925 Hets tijt, wildijs hem dancken.
Waerdi goet, het ware ghedaen,
Hine ware noch niet onverdaen.'
Ysingrijn sprac tote Tybeert:
'Wat ghi ons al gader leert.
- 1930 Ne ghebrake ons niet een strop,
Langhe heden wist zijn crop
Wat zijn achter hende mochte wegghen.'
Reynaerd, die langhe hadde gheswegghen,
Sprac: 'Ghi heeren, cort mine pine.
- 1935 Tybeert heeft eene vaste lijne,
Die hi bejaghede, an sine kele,
Daer hi vernoys hadde vele
Int huus daer hi den pape beet,
Die voer hem stont al sonder cleet.
- 1940 Her Ysingrijn, nu maect hu voren
Ende sidi nu daer toe vercoren,
Ende ghi, Brune, dat ghi sult dooden
Reynaert huwen neve, den fellen roden!'
Doe so sprac die coninc saen:
- 1945 'Doet Tybeerte mede gaen.
Hi mach clemmen, hi mach de lijne
Up dragghen sonder huwe pijn.
Tybeert, gaet voren, ende maect ghereet.
Dat ghi yet let, dats mi leet.'
- 1950 Doe sprac Ysingrijn tote Brune:
'So helpe mi de cloester crune
Die boven up mijn hoeft staet.
In hoerde nye so goeden raet
Also Reynaert selve ghevet hier.

- 1955 langhet omme cloester bier.
 Nu gaen wi voeren ende bruwen hem.’
 Bruun sprac: ‘Neve Tybeert, nem
 Die lijne. Du salt mede loepen.
 Reynaert, die salt nu becoepen
- 1960 Mijn scone liere ende dine hoghe.
 Ghawi ende hanghene so hoghe
 Dats lachter hebben al sine vrient.’
 ‘Gha wi, hi heves wel verdient’,
 Sprac Tybeert ende nam de lijne.
- 1965 Hine dede nye so lieve pine.
 NU waren die drie heeren ghereet.
 Dat was die wulf ende Tybeert
 Ende der Bruun, die hadde gheleert
 Honich stelen te zinen scaden.
- 1970 Ysingrijn was so beraden,
 Eer hi van den hove sciet,
 Hine wilde des laten niet,
 Hine vermaende nichten ende neven
 Ende alle die binnen den hove bleven,
- 1975 Beede ghebuere ende gaste,
 Datsi Reynaerde hilden vaste.
 Vrouwe Arsenden, zinen wive,
 Beval hi, bi haren live,
 Datso stonde bi Reynaerde
- 1980 Ende soene name bi den baerde
 Ende van hem niet ne sciede,
 No dor goet, no dor miede,
 No dor niet, no dor noet,
 No dor zorghe van der doot.
- 1985 REynaert andwoerde in corten woorden,
 Dat alle die daer waren horden:
 ‘Heere Ysingrijn, half ghenade!
 Al ware hu lief mijn grote scade
 Ende al brincki mi in vernoye,
- 1990 Ic weet wel, soude mijn moye
 Te rechte ghedincken ouder daet,
 Sone dade mi nemmermeer quaet.
 Maer her Ysingrijn, soete oem,
 Ghi neemt huwes neven crancken goem.
- 1995 Ende heere Brune, ende heere Tybeert,
 Dat ghi mi dus hebt onneert!

Ghi drie, ghi hebbet ghedaen al
 Datmen mi ontliven sal.
 Daer toe hebdi ghemaket,
 2000 Datso wie die mi ghenaket,

Van den vos Reynaerde [2001-3469]

Sceldet mi dief of hevet leet.
 Daer omme moetti, God weet,
 Gheonneert werden alle drie,
 Ghine haest dat ghescie
 2005 Al dat ghi begaert te doene.
 Mi es dat herte noch also coene,
 Ic dar wel sterven eene waerf.
 Ne wart mijn vader doe hi staerf,
 Van alle sinen zonden vry?
 2010 Gaet, ghereet die galghe, of ghi
 Een twint mi langher niet ne spaert,
 Of varen moetti inderwaert
 Alle huwe voete ende huwe been!
 Doe sprac Ysingrijn: 'Ameen.'
 2015 'Amen,' sprac Brune, 'ende hinderwaert
 Moet hi varen die langher spaert.'
 Tybeert sprac: 'Nu haesten wy.'
 Ende mettien woerde spronghen zi
 Ende liepen voert arde blide
 2020 Ende pijnden hem ten strijde
 Te springhene over meneghen tuun,
 Ysingrijn ende heere Bruun.
 Tybeert volchde hem naer,
 Hem was die voet een lettelt zwaer
 2025 Van der lijnen die hi drouch.
 Nochtan was hi rasch ghenouch.
 Dat dede hem al die goede wille.
 Reynaert stont ende zweech al stille
 Ende sach sine viande loepen
 2030 Die hem dat strec an waenden cnoepen.
 'Maer, het sal bliven,' sprac Reynaert,
 Die staet ende scauwet daer waert,
 Ende si springhen ende si keeren.
 Hi peinsde: 'Deus, wat joncheeren!
 2035 Nu laetse springhen ende loepen.
 Levic, si sullent noch becoepen
 Hare overdaet ende hare scampye,
 Mine ghebreke Reynaerdye.

- Nochtanne zijn si mi
 2040 Liever verre danne bi,
Die ghene die ic meest ontsach.
 Nu willic prouven dat ic mach
 Te hove bringhen een baraet
 Dat ic voer de dagheraet
 2045 In groter zorghen vant te nacht.
 Hevet mine lust sulke cracht
 Alsic noch hope datso doet,
 Al es hi lustich ende vroet,
 Ic wane den coninc noch verdoren.’
 2050 Die coninc dede blasen eenen horen
 Ende hiet Reynaerde huut waert leeden.
 Reynaert sprac: ‘Laet teerst ghereeden
 Die galghe daer ic an hanghen sal,
 Ende daer binnen so salic al
 2055 Den volcke mine biechte conden
 In verlanessen van minen zonden.
 Hets beter dat al tfolc verstaet
 Mine diefte ende mine ondaet,
 Dan si namaels eeneghen man
 2060 Mine overdaet teghen an.’
Die coninc sprac: ‘Nu segghet dan!’
 Reynaert stont als een drouve man
 Ende sach al omme haren thare.
 Daer so sprac hi al openbare:
 2065 ‘Helpe,’ seit hi, ‘Dominus!
 Nu en es hier niemen in dit huus,
 No vrient no viant, ic ne bem
 Een deel mesdadich jeghen hem.
 Nochtan horet alle, ghi heeren.
 2070 Laet wijsen ende leeren
 Hoe ic, Reynaert, aermijnc,
 Eerst an die boesheit vinc.
 In allen tijden spade ende vroe,
 Wasic een hovesch kint noch doe.
 2075 Doemen mi spaende van der mannen,
 Ghinc ic spelen metten lammen
 Dor te hoerne dat ghebleet,
 So dat ic een verbeet.
 Ten eersten lapedic dat bloet:
 2080 Het smaecte so wel, het was so goet,

- Dat ic dat vleesch mede ontgan.
 Daer leerdic leckernie an,
 So vele, dat ic ghinc ten gheeten
 Int wout daer icse hoerde bleeten.
- 2085 Daer verbeetic hoekine twee.
 So dedic des derdes daghes mee
 Ende ic wart bouder ende coene
 Ende verbeet haenden ende hoene
 Ende gansen daer icse vant.
- 2090 Doe mi bloedich wert mijn tant,
 Was ic so fel ende so wreet,
 Dat ic zuver up verbeet
 Al dat ic vant ende wat mi dochte
 Dat mi bequam ende dat ic vermochte.
- 2095 Daer na quam ic ende Ysingrine
 Te wintre in eenen couden rijme
 Bi Besele onder eenen boem.
 Hi rekende dat hi ware mijn oem
 Ende began eene sibbe tellen.
- 2100 Al daer worden wi ghesellen.
 Dat mach mi te rechte rauwen!
 Daer gheloofden wi bi trauwen
 Recht gheselschap manlic andren.
 Doe begonsten wi te gader wandelen.
- 2105 Hi stal tgroete ende ic dat cleene.
 Dat wi bejaechden, wert ghemeene.
 Ende als wi deelen souden doe,
 Ic was in hueghen ende vroe,
 Mochtic mijn deel hebben half.
- 2110 Alse Ysingrijn bejaghede een calf
 Of eenen weder of eenen ram,
 So grongierdi ende maecte hem gram
 Ende toechde mi een ghelaet
 Datso zuer was ende so quaet,
- 2115 Dat hi mi daer met van hem verdreef
 Ende hem mijn deel al gader bleef.
 Nochtan hachtic niet van dien.
 So menich waerven hebbic versien,
 Alse wi een groete proye lagheden
- 2120 Die ic ende mijn oem bejagheden,
 Eenen osse of eenen bake,
 Doe ghinc hi sitten met ghemake

- Met sinen wive vrouwe Harsenden
 Ende met sinen VII kindren.
- 2125 Sone mochtic cume deene hebben
 Van den alre mintsten rebben
 Die sine kindre hadden ghecnaghet.
 Dus nauwe hebbic mi bejaghet.
 Nochtan, dat was mi lettel noot,
- 2130 Ne waer dat mijn zin so groot
 Die lieve drouch te minen oem,
 Die mijns nemet crancken goem.
 Ic hadde ghewonnen wel tetene,
 Coninc, dit doe ic hu te wetene:
- 2135 Ic hebbe noch selver ende gout
 Dat al es in mier ghewout
 So vele, dat cume een waghén
 Te VII waerven soude ghedraghen!’
 ALse die coninc dit verhoerde,
- 2140 Gaf hi Reynaerde felle andwoerde:
 ‘Reynaert, wanen quam hu die scat?’
 Reynaert andwoerde: ‘Ic segghu dat,
 Wijldijt weten also ict weet,
 No dor lief no dor leet
- 2145 Sone salt danne bliven verholen.
 Coninc, dien scat was bestolen.
 Ne waer hi oec ghestolen niet,
 Daer ware die moert bi ghesciet
 An hu lijf, in rechter trauwen,
- 2150 Dat alle huwen vrienden mochte rauwen.’
 Die coninghinne wart vervaert
 Ende sprac: ‘O wy, lieve Reynaert,
 O wy, Reynaert, o wy, o wy,
 O wy, Reynaert, wat sechdi?’
- 2155 Ic mane hu bi der selver vaert,
 Dat ghi mi ons secht, Reynaert,
 Die hu ziele varen sal,
 Dat ghi ons secht de waerheit al
 Openbare ende brinct voort
- 2160 Of ghi weet van eenegher moort
 Of eenen mordeliken raet
 Die jeghen minen heere gaet.
 Dat laet hier openbare horen.’
 Nu hoert hoe Reynaert sal verdoren

- 2165 Den coninc entie coninghinne
Ende hi bewerven sal met zinne
Des coninx vrienſcap ende sine hulde
Ende hi, buten haerre ſculde,
Brune ende Yſingrijn beede
- 2170 Up hief in groter onghereede
Ende in veeten ende in ongheval
Jeghen den coninc bringhen ſal.
Die heeren, die nu waren ſo fier
Datsi Reynaerde waenden bier
- 2175 Te ſinen lachtre hebben ghebrauwen,
Ic wane wel, in rechter trauwen,
Dat hi ſal weder mede blanden
Dien ſi ſullen drincken met ſcanden.
IN eenen ghelate met drouven zinne
- 2180 Sprac Reynaert: ‘Edele coninghinne,
Al haddi mi nu niet ghemaent,
Ic bem een die ſterven waent.
In laet niet ligghen up mijn ziele
Ende waert ſo dat mi gheviele,
- 2185 Mi ſtonder omme in de helle te sine
Daer die torment es entie pine!
In dien dat die coninc milde
Een gheſtille maken wilde,
Ic soude ſegghen met ghenaden
- 2190 Hoe jammerlike hi was verraden
Te mordene van zinen lieden.
Nochtan, diet alre meest berieden,
Sijn ſom van minen liefſten maghen,
Die ic noede soude bedraghen,
- 2195 Ne daet die zorghe van der hellen,
Daermen ſeit dat ſi in quellen
Die hier ſterven ende moort
Weten, sine bringhense voort.’
Dien coninc wart die herte zwaer
- 2200 Ende ſprac: ‘Reynaerd, ſechſtu mi waer?’
‘Waer?’ ſprac Reynaert, ‘vraechdi mi des?’
Jane, weet ghi wel hoet met mi es?
Ne bewaent niet, edel coninc,
Al bem ic een aermijnc,
- 2205 Hoe mochtic ſulke moert ghetemen?
Waendi dat ic wille nemen

- Eeene loghene up mine langhe vaert?
 Entrauwen, neen ic!' sprac Reynaert.
 Bi der coninghinnen rade,
 2210 Die zeere ontsach des sconinx scade,
 Gheboet die coninc openbare,
 Dat daer niemen so coene en ware
 Dat hi een wordekijn yet sprake
 Tote dien dat Reynaert met ghemake
 2215 Hadde vulseit al sinen wille.
 Doe zweghen si alle gader stille.
 Die coninc hiet Reynaerde spreken.
 Reynaert was van fellen treken,
 Hem dochte scone zijn gheval.
 2220 Hi sprac: 'Nu zwichet over al,
 Na dien dat es den coninc lief!
 Ic sal hu lesen sonder brief
 Die verraderen openbare,
 So dat ic niemene en spare
 2225 Dien ic te wroughene sculdich bem.
 Dies lachter hevet, scaems hem.'
 NU verneemt alle gader
 Hoe Reynaerd sinen erdschen vader
 Met verradenessen sal bedrieghen,
 2230 Ende eenen van sinen liefsten maghen lieghen,
 Dat was Grimberte den das,
 Die hem hout van herten was.
 Dat dede Reynaert omme dat,
 Dat hi wilde datmen te bat
 2235 Sinen woerden gheloeven soude
 Van sinen vianden, of hi woude
 Die verranesse tyen an.
 Nu hoert hoe hi dies began!
 Reynaert sprac: 'Wilen teer stonden
 2240 Hadde mine heere mijn vader vonden
 Des coninx heymeliken scat
 In eene verholnen stat.
 Die mijn vader hadde vonden
 Den scat, wart hi in corten stonden
 2245 So overdadich ende so fier,
 Dat hi veronweerde alle dier
 Die sine ghenote te voren waren.
 Hi dede Tyberte den kater varen

- In Arttinen, dat wilde lant,
 2250 Al daer hi Brunen den beere vant.
 Hi ontboet Brune grote Gods houde
 Ende hi in Vlaendren commen soude
 Ende hi coninc wilde wesen.
 Bruun wart vro van desen:
 2255 Hi hadt meneghen dach begaert.
 Daer maecte hi hem te Vlaendren waert
 Ende quam in Waes, int soete lant,
 Daer hi minen vader vant.
 Mijn vader ontboet Grimbeerte den wysen
 2260 Ende Ysingrijn den grijsen,
 Tybeert die kater was die vijfste,
 Ende quamen teenen dorpe, hiet Hijfte.
 Tusschen Hijfte ende Ghend
 Hilden si haer paerlement
 2265 In eere belokenre nacht.
 Daer quamen si bi sduvels cracht
 Ende bi sduvels ghewelt
 Ende zwoeren daer an twoeste velt
 Alle vive des coninx doot.
 2270 Nu hoert wonder alle groot!
 Watsi noch over een draghen:
 Wilde yement van sconincx maghen
 Dat weder segghen, mijn vader soude
 Met sinen selvere, met zinen goude
 2275 So den ghenen steken achtre,
 Dat sijs souden hebben lachtre.
 Dit weetic ende segghe hu hoe.
 EEens morghins, arde vroe,
 Gheviel dat mijn neve die das
 2280 Van wine een lettel droncken was
 Ende lyet in verholnen rade minen
 Wive, miere vrouwen Hermelinen,
 Ende al van pointe te pointe seide
 Daer si liepen an die heyde.
 2285 Mijn wijf es eene vremde vrouwe
 Ende gaf Grimberte hare trauwe
 Dat verholen bliven soude.
 Ten eersten datso quam ten woude
 Daer ic was ende so mi vant,
 2290 So telde zoet mi te hant,

- Ne waer het was al stillekine.
 Oec seide zoet bi sulken lijctekine,
 Dat ict kende so waer,
 Dat mi alle mine haer
 2295 Up waert stonden van groten vare.
 Mine herte wart mi openbare
 Also caut als een hijs.
 Dies zift seker ende wijs!
 Die pude wijlen waren vry
 2300 Ende oec so beclaechden hem zij,
 Datsi waren sonder bedwanc.
 Ende si maecten een ghemanc
 Ende so groet ghecray up Gode,
 Dat hi hem gave, bi sinen ghebode,
 2305 Eenen coninc diese dwonghe.
 Dies baden die houde entie jonghe
 Met groten ghecraye, met groten ghelude.
 God ghehoerde die pude
 Teenen tijde van den jare
 2310 Ende sende hem den coninc hodevare,
 Diese verbeet ende verslanc
 In allen landen daer hise vant,
 Beede in water ende in velt
 Daer hise vant in sine ghewelt.
 2315 Hi dede hem emmer onghenade.
 Doe claechden si, het was te spade.
 Het was te spade, ic secht hu twy:
 Sij die voren waren vry,
 Sullen sonder wederkeer
 2320 Sijn eyghin bliven emmermeer
 Ende leven eewelike in vare
 Van den coninc hodevare!
 Ghi heeren, aerme ende rike,
 Ic vruchte oec dies ghelike
 2325 Dat nu van hu soude ghevallen.
 Doe droughic zorghe voer ons allen.
 Dus hebbic ghezorghet voer hu;
 Dies dancti mi lettet nu!
 Ic kenne Brunen, valsch ende quaet,
 2330 Ende vul van alre overdaet.
 Ic peinsde: worde hi onse heere
 - Dat ontvruchtig arde zeere -

- Dat wi alle waren verloren.
 Ic kennen so wel gheboren
 2335 Ende soete ende goedertiere
 Ende ghenadich allen dieren.
 Het dochte mi bi allen dinghen
 Eene quade manghelinghe,
 Die ons ne mochte comen
 2340 Noch theeren noch te vromen.
 Hier omme peinsdic ende poghede.
 Mine herte grote zorghe ende ghedoghede
 Hoe so erghe eene zake,
 Datso ghescort worde ende brake
 2345 Mijns vaders bosen raet,
 Die eenen dorper, eenen vraet,
 Coninc ende heere maken waende.
 Emmer badic Gode ende maende,
 Dat hi den coninc, minen heere,
 2350 Behilde sine warelt eere!
 Bedi, ic kenne wel dat,
 Behilde mijn vader sinen scat,
 Si souden wel des raets ghetelen
 Onder hem ende sinen ghespelen,
 2355 Dat die coninc worde verstoten.
 In diepen ghepeinse ende in groten
 Was ic dicken, hoe ic dat
 Soude vinden waer die scat
 Lach die mijn vader hadde vonden.
 2360 Ic wachte nauwe tallen stonden
 Minen vader ende leide laghen
 In meneghen bosch, in meneghe haghén,
 Beede in velde ende in woude,
 Waer mijn vader, die lusteghe houde,
 2365 Henen trac ende henen liep.
 Was het droghe, was het diep,
 Waest bi nachte, waest bi daghe,
 Ic was emmer in die laghe.
 Waest bi daghe, waest bi nachte,
 2370 Ic was emmer in die wachte.
 Up eene stont gheviel daer nare,
 Dat ic mi decte met groten vare
 Ende lach ghestrect neven dheerde
 Ende van den scatte die ic begheerde,

- 2375 Gherne yewer hadde vernomen.
 Doe saghic minen vader comen
 Hute eenen hole gheloepen.
 Doe began ic ten scatte hopen,
 Bi den barate als ic hem sach
- 2380 Dryven, als ic hu segghen mach.
 Want hi huten holle quam,
 Sach ic wel ende vernam,
 Dat hi omme sach ende merke di
 Of hem yemene ware bi.
- 2385 Ende als hi niemene en sach,
 Doe queddi den sconen dach
 Ende stoppede dat hol met sande
 Ende maectet ghelijc den andren lande.
DAt ic dit sach, ne wiste hi niet.
- 2390 Doe saghic, eer hi danen sciet,
 Dat hi den steert liet mede gaen
 Daer sine vore hadde ghestaen
 Ende decte sijn spore metter mouden.
 Daer leerdic an den vroeden houden
- 2395 Een lettel meesterlike liste,
 Die ic te voren niet ne wiste.
 Aldus voer mijn vader danen
 Ten dorpe waert, daer die hanen
 Ende die vette hinnen waren.
- 2400 Teerst dat ic mi durste baren,
 Spranc ic up ende liep ten hole.
 In wilde niet langher zijn in dole
 Ende ic gheraecte doe te hant.
 Sciere scaefdic up dat zant
- 2405 Met minen voeten ende croep in.
 Al daer vandic groet ghewin.
 Daer vandic selver ende goud.
 Hier nes niemen nu so houd
 Dies nye so vele te gader sach!
- 2410 Doe ne spaerdic nacht no dach,
 Ic en ghinc trecken ende draghen
 Sonder karre ende waghen
 Over dach ende over nacht
 Met al gader miere cracht.
- 2415 Mi help mijn wijf, vrouwe Hermeline.
 Des dogheden wi grote pine

- Eer wi den over groeten scat
 Brochten in een ander gat
 Daer hi bet lach tonsen ghelaghe.
- 2420 Wij droughene onder eenen haghe
 In een hol verholenlike.
 Doe was ic van scatte rike.
 NU hoert, watsi hier binnen daden
 Dieden coninc hadden verraden.
- 2425 Brune die beere sendde huut
 Verholenlike zijn saluut
 Achter lande ende omboet
 Alden ghenen rijcheit groet
 Die dienen wilden omme tsout.
- 2430 Hi beloofde hem selver ende gout
 Te ghevene met milder hant.
 Mijn vader liep in al dat lant
 Ende drouch des Brunen baniere.
 Hoe lettel wiste hi dat de diere
- 2435 Te sinen scatte waren gheraect,
 Dies hem so quite hadden ghemaect.
 En ware die scat niet ontgonnen,
 Hi hadder met die stat van Lonnen
 Alte gader moghen coepen.
- 2440 Dus wan hi an zijn omme loepen!
 Doe mijn vader al omme ende omme,
 Tusschen dier Elve entier Zomme,
 Hadde gheloepen al dat lant,
 Ende hi meneghen coenen serjant
- 2445 Hadde ghewonnen met sinen goude
 Die hem te hulpen commen soude.
 ALse die zomer quame int lant,
 Keerde mijn vader daer hi vant
 Brune entie ghesellen zine.
- 2450 Doe teldi die groete pine
 Ende die menichfoudeghe zorghe
 Die hi voer de hoghe borghe
 Int lant van Sassen hadde leden,
 Daer die jagheren hadden gheleden
- 2455 Alle daghe met haren honden,
 Die hem vervaerden te meneghen stonden.
 Dit telde hi te spele al gader.
 Daer na so toghede mijn vader

- Brieve die Brunen wel bequamen,
 2460 Daer XIIC al bi namen
 Sheere Ysingrijns maghe in stonden,
 Met scerpen claeuwen, met diepen monden,
 Sonder die catren ende die baren
 Die alle in Bruuns souden waren,
 2465 Ende die vosse metten dassen
 Van Doringhen ende van Sassen.
 Dese hadden alle ghezworen,
 In dien datmen hem te voren
 Van XX daghen ghave haer sout,
 2470 Si souden Brunen met ghewout
 Seker wesen tsinen ghebode.
 Dit benam ic al, danct Gode!
DOe mijn vader hadde ghedaen
 Sine bodscap, hi soude gaen
 2475 Ende scauwen zinen scat.
 Ende als hi quam ter selver stat
 Daer hine ghelaten hadde te voren,
 Was die scat al verloren
 Ende sijn hol was up te broken.
 2480 Wat holpe vele hier af ghesproken?
 Doe mijn vader dat vernam,
 Wart hi zeerich ende gram,
 Dat hi van torne hem selven hinc.
 Dus bleef achter Brunen dinc
 2485 Bi miere behendichede al.
 Nu meerct hier mijn ongeval:
 Heere Ysingrine ende Brune de vraet
 Hebben nu den nauwen raet
 Metten coninc openbare
 2490 Ende arem man Reynaerd es die blare.'
DIe coninc entie coninghinne,
 Die beede hopen ten ghewinne,
 Si leedden Reynaerde buten te rade
 Ende baden hem, dat hi wel dade
 2495 Ende hi hem wijsde sinen scat
 Ende alse Reynaerd horde dat,
 Sprac hi: 'Soudic hu wijsen mijn goet,
 Heere coninc, die mi hanghen doet?
 So waer ic huut minen zinne...'
 2500 'Neen, Reynaert,' sprac die coninghinne,

- ‘Mine heere sal hu laten leven
 Ende sal hu vriendelike vergheven
 Alle gader sinen evelen moet,
 Ende ghi sult voert meer sijn vroet
 2505 Ende goet ende ghetrauwe.’
 Reynaerd sprac: ‘Dit doe ic, vrouwe,
 In dien dat mi de coninc nu
 Vaste ghelove hier voer hu
 Dat hi mi gheve sine hulde
 2510 Ende Bruun alle mine onsculde
 Wille vergheven, ende omme dat
 So willic hem wijsen den scat,
 Den coninc, al daer hi leghet.’
 Die coninc sprac: ‘Ic ware ontweghet,
 2515 Wildic Reynaerde vele gheloven.
 Hem es dat stelen ende dat roven
 Ende dat lieghen gheboren int been.’
 Die coninghinne sprac: ‘Heere, neen!
 Ghi moghet Reynaerde gheloven wel.
 2520 Al was hi hier te voren fel,
 Hi nes nu niet dat hi was.
 Ghi hebt ghehoert hoe hi den das
 Ende sinen vader hevet bedreghen
 Met morde, die hi wel beteghen
 2525 Mochte hebben andren dieren,
 Wildi meer zijn argentieren
 Ofte fel ofte onghetrauwe.’
 Doe sprac die coninc: ‘Gentel vrouwe,
 Al waendic dat mi soude scaden,
 2530 Eist dat ghijt mi dorret raden,
 So willic laten up hu ghenent
 Dese vorworde ende dit covent
 Up Reynaerts trouwe staen.
 Ne waer, ic segghe hem sonder waen:
 2535 Doet hi meer eerchede,
 Alle die hem ten tienden lede
 Sijn belanct, sullent becoepen.’
 Reynaerd sach den coninc beloepen
 Ende wart blide in sinen moet
 2540 Ende sprac: ‘Heere, ic ware onvroet,
 Ne gheloofdic hu niet also.’
 Doe nam die coninc een stro

- Ende vergaf Reynaerde al gader
 Die wanconst van sinen vader
 2545 Ende zijns selves mesdaet toe.
 Al was Reynaert blide doe,
 Dat en dinct mi gheen wonder wesen.
 Jane was hi van der doot ghenesen?
DOe Reynaert quite was ghelaten,
 2550 Was hi blide utermaten
 Ende sprac: 'Coninc, edel heere,
 God moete hu loenen al die eere
 Die ghi mi doet ende mijn vrouwe.
 Ic secht hu wel bi miere trouwe,
 2555 Dat ghi mi vele eeren doet,
 So groet eere ende so groet goet,
 Dat niemen nes onder die zonne
 Dien ic also wale jonne
 Mijns scats ende miere trouwen
 2560 Als ic hu doe ende miere vrouwen.'
 Reynaert nam een stroe voer hem
 Ende sprac: 'Heere, coninc, nem.
 Hier gheve ic di up den scat
 Die wijlen Ermelinc besat.'
 2565 **D**ie coninc ontfinc dat stroe
 Ende dancte Reynaerde zoe
 Als quansijs: 'Dese maect mi heere.'
 Reynaerts herte louch so zeere,
 Dat ment wel na an hem vernam,
 2570 Doe die coninc so gheorsam
 Al gader was te sinen wille.
 Reynaert sprac: 'Heere, zwighet stille.
 Merket waer mine redene gaet:
 Int oest hende van Vlaendren staet
 2575 Een bosch, ende heet Hulster Loe.
 Coninc, ghi moghet wesen vroe,
 Mochti onthouden dit:
 Een borne heet Krieke Pit.
 Gaet zuut west niet verre danen.
 2580 Heere coninc, ghine dorst niet wanen
 Dat ic hu de waerheit yet messe.
 Dats een de meeste wildernessse
 Diemen hevet in eenich rike.
 Ic segghe hu oec ghewaerlike,

- 2585 Dat somwijlen es een half jaer
 Dat toten borne commet daer
 No weder man no wijf,
 No creature die hevet lijf,
 Sonder die hule entie scuvuut
- 2590 Die daer nestelen in dat cruut,
 Of eenich ander voghelijn
 Dat daer waert gherne wilde zijn
 Ende daer hi avontuere lijdet.
 Ende daer in leghet mijn scat ghehidelt.
- 2595 Verstaet wel, ditte es hu nutte:
 Die stede heetet Kriekie Putte.
 Ghi sult daer gaen ende mijn vrouwe.
 Ne wetet oec niemene so ghetrauwe
 Die ghi sult laten wesen hu bode.
- 2600 Verstaet mi wel coninc, dor Gode,
 Maer gaet daer selve; ende alse ghi
 Dien selven putte commet bi,
 Ghi sult vinden jonghe baerken.
 Heere coninc, dit suldi maerken:
- 2605 Die alre naest den putte staet,
 Coninc, tote dier baerken gaet.
 Daer leghet die scat onder begraven.
 Daer suldi delven ende scraven
 Een lettel mos in deene zijde.
- 2610 Daer suldi vinden menich ghesmide
 Van goude, rijkelijk ende scone.
 Daer suldi vinden die crone
 Die Ermelijnc die coninc drouch
 Ende ander chierheit ghenouch.
- 2615 Edele steene, guldin waerc,
 Men cocht niet omme dusement maerc.
 AY coninc, als ghi hebt dat goet,
 Hoe dicken suldi peinsen in huwen moet:
 "Ay Reynaert, ghetrauwe vos,
- 2620 Die hier grouves in dit mos
 Desen scat bi dijnre lust,
 God gheve di goet waer du best."'
 Doe andwoerde die coninc saen:
 'Reynaert, sal ic die vaert bestaen?'
- 2625 Ghi moet zijn mede in die vaert
 Ende ghi moet ons, Reynaert,

- Helpen den scat ontdelven.
 Ic ne wanen bi mi selven
 Al daer nemmermeer gheraken.
 2630 Ic hebbe ghehoort nomen Aken
 Ende Parijs. Eist daer yet na?
 Ende also als ic versta,
 So smeekedi, Reynaert, ende roomt.
 Krieke Putte, dat ghi hier noomt,
 2635 Wanic es een gheveinsde name.
 Dit was Reynaerde ombequame
 Ende verbalch hem ende seide: 'Ja, ja,
 Coninc, ghi zijter also na
 Also van Colne tote meye.
 2640 Waendi dat ic hu die Leye
 Wille wijsen in die flume Jordane?
 Ic sal hu wel toeghen, dat ic wane
 Orconde ghenouch al openbare.'
 Lude riep hi: 'Cuwaert, comt hare!
 2645 Comet voert coninc, Cuwaert!'
 Die diere saghen dese vaert;
 Hem allen wonderde wat daer ware.
 Cuwaert die ghinc met vare,
 Hem wonderde wat die coninc woude.
 2650 Reynaert sprac: 'Cuwaert, hebdi coude?
 Ghi bevet. Zijt blide al sonder vaer
 Ende secht minen heere, den coninc, waer.
 Dies maent hi hu bi der trauwen
 Die ghi zijt sculdich miere vrouwen
 2655 Ende die ic den coninc sculdich bem.'
 Doe sprac Reynaert: 'So secht hem.
 Weetstu waer Krieke Putte steet?'
 Cuwaert sprac: 'Of ict weet?
 Ja ic, hoe sout wesen soe?
 2660 Ne staet hi niet bi Hulst ter loe,
 Up dien moer in die wostine?
 Ic hebber ghedoghet groete pine
 Ende meneghen hongher ende menigh coude
 Ende aermoede so menichfoude
 2665 Up Krieken Putte so meneghen dach,
 Dat ics vergheten niet ne mach.
 Hoe mochte ic vergheten dies,
 Dat al daer Reynout, de ries,

- Die valsche penninghe slouch
 2670 Daer hi hem mede bedrouch
 Entie ghesellen sine.
 Dat was te voren eer ic met Rijne
 Mijn gheselschap makede vast,
 Die mi ghequijtte meneghen past.’
 2675 ‘O wy,’ sprac Reynaert, ‘soete Rijn,
 Lieve gheselle, scone hondekijn,
 Vergave God waerdi nu hier.
 Ghi sout toeghen wee desen dier
 Met huwen sone Rijne, waers te doene,
 2680 Dat ic noint wart so coene,
 Dat ic eeneghe saken dede
 Daer ic den coninc mochte mede
 Te mi waert belghen doen met rechte.
 Gaet weder onder ghene knechte,’
 2685 Sprac Reynaert, ‘haestelic, Cuwaert,
 Mijn heere de coninc ne heeft thuwaert
 Gheene sake te sprekene meer.’
 Cuwaert dede eenen wederkeer
 Ende ghinc van sconincx rade daer.
 2690 Reynaert sprac: ‘Coninc, eist waer
 Dat ic seide?’ ‘Reynaert, jaet.
 Verghevet mi, ic dede quaet
 Dat ic hu mestroude yet.
 Reynaert, goede vrient, nu siet
 2695 Den raet dat ghi met ons gaet
 Ten putte al daer dien burne staet,
 Daer die scat leghet begraven onder.’
 Reynaert sprac: ‘Ghi secht wonder.
 Waendi, in waers arde vro,
 2700 Coninc, oft mi stonde also
 Dat ic met hu wandelen mochte,
 Also als ons beeden dochte,
 Ende ghi, heere, waert al sonder zonde.
 Neent, het es also ic hu orconde
 2705 Ende ict hu segghe, al eist scame.
 Doe Ysingrijn in sduvels name
 In de ordine ghinc hier te voren
 Ende hi te moonke wert bescoren,
 Doe ne conste hem de provende niet ghenoughen
 2710 Daer VI moonke hem bi bedroughen.

- Hi claghede van honghere ende carmede
 So zeere dats mi ontfaermede.
 Doe hi carmede ende wart traech,
 Doe haddics rauwe als een zijn maech
 2715 Ende gaf hem raet dat hi ontran.
 Daer omme bem ic in spaeus ban.
MAerghin, als die zonne up gaet,
 Willic te Roeme om affaet.
 Van Roeme willic over zee;
 2720 Danen ne keeric nemmermee
 Eer ic so vele hebbe ghedaen,
 Coninc, dat ic met hu mach gaen
 Thuwer eeren ende thuwer vromen,
 Of ic te lande weder come.
 2725 Het ware een onscone dinc,
 Souddi, heere coninc,
 Maken huwe wandelinghe
 Met eenen verwatenen ballinghe
 Als ic nu bem, God betere mi.
 2730 Die coninc sprac: 'Reynaert, zidi
 Yet langhe verbannen?' Doe sprac Reynaert:
 'Ja ic, hets III jaer dat ic wart
 Voer den deken Hermanne
 In vullen zeinde wart te bannen.'
 2735 Die coninc sprac: 'Reynaert, na dat ghi zijt
 Te bannen, men souts mi doen verwijt,
 Reynaert, lietic hu met mi wandelen.
 Ic sal Cuwaerde ofte eenen andren
 Toten scatte doen gaen met mi,
 2740 Ende ic rade hu, Reynaert, dat ghi
 Niet ne laet, ghine vaert
 Dat ghi hu van den banne claert.'
 'Sone doe ic,' sprac Reynaert,
 'Ic ga morghin te Rome waert,
 2745 Gaet na den wille mijn.'
 Die coninc sprac: 'Ghi dinct mi zijn
 Bevaen in arde goeden dinghen.
 God jonne hu dat ghijt moet vulbringhen,
 Reynaert, alse hu ende mi
 2750 Ende ons allen nutte zi.'
DOe dese tale was ghedaen,
 Doe ghinc Nobel die coninc staen

- Up eene hoghe stage van steene,
 Daer hi up plach te stane alleene
 2755 Als hi sat in zijn hof te dinghe.
 Die dieren saten teenen ringhe
 Al omme ende omme in dat gras,
 Na dien dat elc gheboren was.
 Reynaerd stont bi der coninghinne:
 2760 'Bidt voer mi, edele vrouwe,
 Dat ic hu met lieve weder scauwe.'
 Soe sprac: 'Die Heere, daert al an staet,
 Doe hu van zonden vul aflaet.'
 Die coninc entie coninghinne
 2765 Ghinghen met eenen bliden zinne
 Voer haer diere aarme ende rike.
 Die coninc, die sprac vriendelike:
 'Reynaert es hier commen te hove
 Ende wille, dies ic Gode love,
 2770 Hem betren met al zinen zinnen
 Ende mijn vrouwe de coninghinne
 Hevet so vele ghebeden voer hem,
 Dat ic zijn vrient worden bem
 Ende hi versoent es jeghen mi
 2775 Ende ic hem hebbe ghegheven vry
 Beede lijf ende lede.
 Reynaerde ghebiedic vullen vrede.
 Anderwaerf ghebiedic hem vrede
 Ende derde waerven mede,
 2780 Ende ghebiede hu allen, bi huwen live,
 Dat ghi Reynaerde ende zinen wive
 Ende zinen kindren eere doet,
 Waer si commen in hu ghemoet,
 Sijt bi nachte, zijt bi daghe.
 2785 In wille meer gheene claghe
 Van Reynaerts dinghen horen.
 Al was hi rouckeloes hier voren,
 Hi wille hem betren, ic segghe hu hoe:
 Reynaert wille maerghin vroe
 2790 Palster ende scerpe ontfaen
 Ende wille te Roeme gaen
 Ende van Rome danen wille hi over zee
 Ende dan commen nemmermee
 Eer hi heeft vul aflaet

- 2795 Van alre zondeliker daet.
DEse tale hevet Cirlin vernomen
 Ende vloech danen, dat hi es comen
 Ende hi vant die III ghesellen.
 Nu hoert wat hi hem sal tellen!
- 2800 Hi sprac: 'Keytive, wat doedi hier?
 Reynaert es meester bottelgier
 Int hof ende moghende utermaten.
 Die coninc heeftene quite ghelaten
 Van alle sinen mesdaden
- 2805 Ende ghi zijt alle III verraden.'
 Isingrijn began andwoerden
 Te Tieceleine met corten woerden:
 'Ic wane ghi lieghet, heere raven.'
 Mettien woerde began hi scaven
- 2810 Ende Brune die volchde mede.
 Si ghinghen recken hare lede
 Loepende des coninx waert.
 Tybeert bleef zeere vervaert
 Ende hi bleef sittende up die galghe.
- 2815 Hi was van sinen ruwen balghe
 In zorghen so groet utermaten,
 Dat hi gherne wille laten
 Sine oeghe varen over niet
 Die hi in spapen scuere liet,
- 2820 In dien dat hi verzoent ware.
 Hine wiste wat doen van vare,
 Dan hi ghinc sitten up die micke.
 Hi claechde vele ende arde dicke,
 Dat hi Reynaerde ye bekinde.
- 2825 Isingrijn quam met groeten gheninde
 Ghedronghen voer de coninghinne
 Ende sprac met eenen fellen zinne
 Te Reynaert waert so verre,
 Dat die coninc wert al erre
- 2830 Ende hiet Ysingrine vaen
 Ende Brune. Alsoe saen
 Worden si ghevanghen ende ghebonden.
 Ghine saghet nye verwoedde honden
 Doen meer lachters dan men hem dede,
- 2835 Ysingrine ende Brunen mede.
 Men voere als leede gaste.

- Men bantse beede daer so vaste,
 Datsi binnen eere nacht
 Met gheenrande cracht
 2840 Een let niet en mochten roeren.
 Nu hoert hoe hise voert sal voeren!
REynaert, die hem was te wreet,
 Hi dede datmen Brunen sneet
 Van sinen rugghe een velspot af,
 2845 Datmen hem teere scerpen gaf,
 Voets lanc ende voets breet.
 Nu ware Reynaert al ghereet,
 Haddi IV verssche scoen.
 Nu hoert wat hi sal doen,
 2850 Hoe hi sal IV scoen ghewinnen!
 Hi ruunde toter coninghinnen:
 ‘Vrauwe, ic bem hu peelgrijn.
 Hier es mijn oem, Ysingrijn.
 Hi hevet IV vaste scoen.
 2855 Helpt mi, dat icse an mach doen.
 Ic neme hu ziele in mine plecht.
 Het es peelgrins recht
 Dat hi ghedincket in sine ghebeden
 Al tgoet datmen hem noyt dede.
 2860 Ghi moghet hu ziele an mi scoyen.
 Doet Haersenden, miere moyen,
 Gheven twee van haren scoen.
 Dit moghedí wel met eeren doen:
 So blivet thuus in haer ghemac.’
 2865 ‘Gherne,’ die coninghinne sprac,
 ‘Reynaert, ghine mochtet niet ombeeren,
 Ghine hebt scoen: ghi moetet varen
 Hutten lande in des Gods ghewout,
 Over berghe ende int wout
 2870 Ende terden struke ende steene.
 Dinen aerbeit wert niet cleene,
 Hets dijn noet dattu hebs scoen.
 Ic wilre gherne mijn macht toe doen.
 Die Ysingrijns waren hu wel ghemicke:
 2875 Si zijn so vaste ende so dicke
 Die Ysingrijn draghet ende zijn wijf.
 Al sout hem gaen an haer lijf,
 Elkerlijc moet hu gheven twee scoen

- Daer ghi hu vaert mede moet doen.'
- 2880 Dus hevet die valsche peelgrijn
 Beworven dat dher Ysingrijn
 Al toten knien hevet verloren
 Ende beede sine voeten voren
 Dat vel al gader toten claeuwen.
- 2885 Ghine saecht noint voghel braeuwen
 Die stilre hilt al sine leden
 Dan Ysingrijn de zine dede,
 Doemen so jammerlike ontscoyde,
 Dat hem dat bloet ten teen af vloyde.
- 2890 **D**Oe Ysingrijn ontscoyt was,
 Moeste gaen ligghen up dat gras
 Vrouwe Herswint, die wulfinne,
 Met eenen wel drouven zinne
 Ende liet haer af doen dat vel
- 2895 Ende die claeuwen also wel
 Bachten van beede haren voeten.
 Dese daet dede wel soeten
 Reynaerde sinen drouven moet.
 Nu hoert wat claghen hi noch doet!
- 2900 'Moye,' seit hi, 'moye,
 In hoe meneghen vernoye
 Hebdi dor minen wille ghewesen?
 Dats mi al leet, sonder van desen
 Eist mi lief, ic segghe hu twi:
- 2905 Ghi zijt, des ghelovet mi,
 Een die liefste van minen maghen.
 Bedi sal ic hu scoen an draghen.
 Godweet dats al huwe bate.
 Ghi sult an hoghen aflate
- 2910 Deelen ende an al dat perdoen,
 Lieve moye, dat ic in hu scoen
 Sal bejaghen over zee.'
 Vrouwe Herswinden was so wee,
 Datso cume mochte spreken:
- 2915 'Ay Reynaert, God moete mi wreken,
 Dat ghi over ons siet huwen wille.'
 Ysingrijn balch ende zweech stille
 Ende zijn gheselle Brune, ne ware
 Hem was te moede arde zware.
- 2920 Si laghen ghebonden ende ghewont.

- Hadde oec doe ter selver stont
 Tybeert die cater ghewesen daer,
 Ic dar wel segghen over waer,
 Hi hadde so vele ghedaen te voren,
 2925 Hine waers niet bleven sonder toren.
Wat helpt dat ict hu maecte lanc?
 Des ander daghes, voer de zonne up ganc,
 Dede Reynaert zijn scoen snoeren,
 Die Ysingrijns waren te voren
 2930 Ende zijns wijfs vrouwe Hersenden,
 Ende hadse vaste ghedaen benden
 Om zine voeten ende ghinc
 Daer hi vant den coninc
 Ende zijn wijf die coninghinne.
 2935 Hi sprac met eenen soeten zinne:
 ‘Heere, God gheve hu goeden dach,
 Ende mier vrouwen, die ic mach
 Prijs gheven met rechte.
 Nu doet Reynaert gheven huwen knechte
 2940 Palster ende scerpe ende laet mi gaen.’
 Doe dede die coninc haesten saen
 Den capelaen, Belin de ram.
 Ende als hi bi den coninc quam,
 Sprac die coninc: ‘Hier es
 2945 Dese peelgrijn. Leest hem een gheles
 Ende ghevet hem scaerpe ende staf.’
 Belin den coninc andwoerde gaf:
 ‘Heere, in dar des doen niet.
 Reynaert hevet selve begbiet
 2950 Dat hi es in spaeus ban.’
 Die coninc sprac: ‘Belin, wats dan?
MEester Jufroet doet ons verstaen:
 Hadde een man alleene ghedaen
 Also vele zonden also alle die leven,
 2955 Ende wildi aercheit al begheven
 Ende te biechten gaen
 Ende penitencie daer af ontfaen,
 Dat hi over zee wille varen,
 Hi mochte hem wel selve claren.’
 2960 Belin sprac ten coninc echt:
 ‘Ic en doere toe crom no recht
 Van gheesteliker dinc altoes,

- Ghine wilt mi quiten scadeloes
 Jeghen bisscop ende jeghen den deken.’
- 2965 Die coninc sprac: ‘In VIII weken
 Sone wane ic hu bidden so vele.
 Oec haddic liever dat huwe kele
 Hinghe dan ic hu heden bat.’
 Ende alse Belin hoerde dat,
- 2970 Dat die coninc balch te hem waert,
 Wart Belin so vervaert,
 Dat hi beefde van vare
 Ende ghinc ghereeden zine autare
 Ende began zinghen ende lesen
- 2975 Al dat hem goet dochte wesen.
DOe Belin die capelaen
 Oemoedelike hadde ghedaen
 Dat ghetijde van den daghe,
 Doe hinc hi an zine craghe
- 2980 Eene scaerpe van Bruuns velle.
 Oec gaf hi den fellen gheselle
 Den palster in de hant daer bi,
 Te zinen ghevoughe. Doe was hi
 Al ghereet te ziere vaert.
- 2985 Doe sach hi ten coninc waert
 Hem liepen die gheveinsde tranen
 Neder neven zine granen
 Alse oft hi jammerlike in sine herte
 Van rauwen hadde grote smerte.
- 2990 Dit was bedi ende anders niet,
 Dat hi hem allen die hi daer liet
 Niet hadde beraden al sulke pine
 Alse Brunen ende Ysingrine,
 Haddet moghen ghevallen.
- 2995 Nochtan stont hi ende bat hem allen,
 Datsi over hem bidden souden
 Also ghetrauwelike als hi woude,
 Dat hi over hem allen bade.
 Dat orlof nemen dochte hem spade,
- 3000 Want hi gherne danen ware.
 Hi was altoes zeere in vare
 Als die hem selven sculdich weet.
 Doe sprac die coninc: ‘Mi es leet,
 Reynaert, dat ghi dus haestich zijt.’

- 3005 'Neen, heere, het es tijt!
 Men sal gheene weldaet sparen.
 Huwen orlof, ic wille varen.'
 Die coninc sprac: 'Gods orlof.'
 Doe gheboet die coninc al dat hof
- 3010 Met Reynaerde huut waert te ghane,
 Sonder alleene die ghevane.
 NU wart Reynaert peelgrijn,
 Ende zijn oem Ysingrijn
 Ende Brune die ligghen ghebonden
- 3015 Ende ziec van zeeren wonden.
 Mi dinct, ende ic wane des,
 Dat niemant so onspellic es
 Tusschen Pollanen ende Scouden,
 Die hem van lachene hadde onthouden,
- 3020 Die rauwe die hem mochte gheskien,
 Hadde hi Reynaerde doe ghesien.
 Hoe wonderlic hi henen ghinc,
 Ende hoe ghemackelic dat hem hinc
 Scaerpe ende palster omme den hals
- 3025 Ende die scoen als ende als
 Die hi drouch an zine been
 Ghebonden, so dat hi sceen
 Een peelgrijn licht ghenouch.
 Reynaerts herte binnen louch,
- 3030 Dor datsi alle met hem ghinghen
 Met so groter zameninghen
 Die hem te voren waren wreet.
 Doe sprac hi: 'Coninc, mi es leet
 Dat ghi so verre met mi gaet.
- 3035 Ic vruchte het mach hu wesen quaet.
 Ghi hebt ghevaen II mordenaren.
 Ghevalt, datsi hu ontvaren,
 Ghi hebt hu te wachtene meer
 Dan ghi noint hadt eer.
- 3040 Blijft ghesont ende laet mi gaen.'
 Na dese tale ghinc hi staen
 Up sine II achterste voeten
 Ende maende die diere cleene ende grote,
 Datsi alle voer hem baden
- 3045 Of si alle an sine weldaden
 Recht deel nemen wouden.

- Si seiden alle datsi souden
 Sijns ghedincken in haer ghebede.
 Nu hoert voert wat Reynaert dede!
 3050 Daer hi van den coninc sciet,
 So drouvelic hi hem gheliet,
 Dat hem somen zeere ontfarende.
 Cuwaert, den haze, hi becaremde:
 ‘O wy, Cuwaert, sullen wi sceeden?
 3055 Of God wilt, ghi sult mi gheleeden,
 Ende mijn vrient, Belin de ram.
 Ghi twee, ghine daedt mi noint gram.
 Ghi moet mi bet voert bringhen.
 Ghi zijt van zoeter wandelinghen
 3060 Ende onberoupen ende goedertieren
 Ende ombeclaghet van allen dieren.
 Ghestade es huwer beeder zede,
 Als ic doe ten tijden dede
 Als ic clusenare was.
 3065 Hebdi lovere ende gras,
 Ghine doet ne gheenen heesch
 Noch om broet no om vleesch
 Noch om sonderlinghe spijsen.’
 Met aldus ghedanen prijse
 3070 Hevet Reynaert dese II verdoort,
 Datsi met hem ghinghen voort
 Tote dat hi quam voer zijn huus
 Ende voer de porte van Manpertuus.
 ALse Reynaert voer de porte quam,
 3075 Doe sprac hi: ‘Belin, neve ram,
 Ghi moet alleene buten staen.
 Ic moet in mine veste gaen;
 Cuaert sal in gaen met mi.
 Heere Belin, bidt hem dat hi
 3080 Troeste wel vrouwe Hermelinen
 Met haren cleenen welpkinen,
 Als ic orlof an hem neme.’
 Belin sprac: ‘Ic bids heme
 Dat hise alleene troeste wale.’
 3085 Reynaert ghinc met scoenre tale
 So smeeken ende losengieren
 In so menegher manieren,
 Dat hi bi barate brochte

- Cuwaerde in sine hagedochte.
 3090 **AL**s si in dat hol quamen,
 Cuaert ende Reynaert tsamen,
 Doe vonden si vrouwe Hermelinen
 Met haren cleenen welpkinen.
 Die was in zorghen ende in vare,
 3095 Want so waent dat Reynaert ware
 Verhanghen ende so vernam
 Dat hi weder thuus waert quam
 Ende palster ende scerpe drouch.
 Dit dochte haer wonders ghenouch.
 3100 So was blide ende sprac saen:
 ‘Reynaert, hoe sidi ontgaen?’
 ‘Ic bem worden peelgrijn.
 Heere Brune ende heere Ysengrijn
 Sijn worden ghisele over mi.
 3105 Die coninc hevet, danc hebbe hi,
 Cuaerde ghegheven in rechter zoene
 Al onsen wille mede te doene.
 Die coninc die lyede das,
 Dat Cuaert die eerste was
 3110 Die ons verriet jeghen hem
 Ende bi der trauwen die ic bem
 Sculdich hu, vrouwe Hermeline:
 Cuaerde naket eene groete pine.
 Ic bem up hem met rechte gram!’
 3115 Ende also dat Cuaert vernam
 Keerdi hem omme ende waende vlien,
 Maer dat ne conste hem niet ghescien,
 Want Reynaert hadde hem ondergaen
 Die porte ende ghegreepene saen
 3120 Bi der kelen mordadelike.
 Ende Cuaert riep ghenadelike:
 ‘Helpt mi, Belin! Waer sidi?
 Dese peelgrijn verbijt mi!’
DAt roupen was sciere ghedaen,
 3125 Bedi Reynaert hadde saen
 Sine kele ontwee ghebeten.
 Doe sprac Reynaert: ‘Nu gaen wi heten
 Desen goeden vetten hase.’
 Die welpine liepen ten base
 3130 Ende ghinghen heten al ghemeene.

- Haren rauwe was wel cleene,
 Dat Cuaert hadde verloren tlijf.
 Ermeline, Reynaerts wijf,
 Hat dat vleesch ende dranc dat bloet.
- 3135 Ay, hoe dicke dancte so goets
 Den coninc, die dor sine doghet
 Die cleene welpkine hadde verhoghet
 So wel met eenen goeden male.
 Reynaert sprac: 'Hi jans hu wale.
- 3140 Ic weet wel, moet die coninc leven,
 Hi soude ons gherne ghiften gheven
 Die hi selve niet ne woude
 Hebben om VII maerc van goude.'
 'Wat ghiften es dat?' sprac Hermeline.
- 3145 Reynaert sprac: 'Hets eene lijne
 Ende eene vorst ende twee micken,
 Maer maghic, ic sal hem ontscricken
 Hopic, eer lijden daghen twee,
 Dat ic omme zijn daghen mee
- 3150 Ne gave dan hi omme tmijn.'
 Soe sprac: 'Reynaert, wat mach dat zijn?'
REynaert sprac: 'Vrauwe, ic secht hu:
 Ic weet een wilderness nu
 Van langhen hagen ende van heede
- 3155 Ende die so nes niet onghereede
 Van goeden liggene ende van spijsen.
 Daer wonen hoenre ende pertrijsen
 Ende menegherande vogheline.
 Wildi doen, vrouwe Ermeline,
- 3160 Dat ghi gaen wilt met mi daer?
 Wi moghen daer wonen VII jaer.
 Willen wi wandelen onder die scade
 Ende hebben daer groete ghenade,
 Eer wi worden daer bespriet.
- 3165 Al seidic meer, in loghe niet.'
 'AY, Reynaert,' sprac vrouwe Hermeline,
 'Dit dinct mi wesen eene pine
 Die al gader ware verloren.
 Nu hebdi dit lant verzworen
- 3170 In te wonen nemmermee,
 Eer ghi comt over zee
 Ende hebt palster ende scerpe ontfaen.'

- Reynaert andwoerde vele saen:
 ‘So meer ghezwoeren, so meer verloren.
- 3175 Mi seide een goet man hier te voren
 In rade dat hi mi riet:
 “Bedi ne gheene trauwe ne diedet niet”.
 Al vuldade ic dese vaert,
 En holpe mi niet,’ sprac Reynaert,
- 3180 ‘In waers een ey niet te bat;
 Ic hebbe den coninc eenen scat
 Belovet die mi es onghereet,
 Ende als hi des de waerheit weet
 Ende hi bi mi es bedroghen,
- 3185 Dat ic hem al hebbe gheloghen,
 So sal hi mi haten vele meere
 Dan hi noint dede eere.
 Daer bi peinsic in minen moet:
 Dat varen es mi also goet
- 3190 Alse dit bliven,’ sprac Reynaert,
 ‘Ende Godsat hebbe mijn rode baert.
 Ghedoe hoe ic ghedoe,
 Of mi troestet mee daer toe
 No die cater, no die das,
- 3195 No Bruun, die na mijn oem was,
 No dor ghewin, no dor scade,
 Dat ic in sconinx ghenade
 Ne comme, dat ic leve lancst.
 Ic hebbe leden so meneghen anxt.’
- 3200 SO zeere balch die ram Belijn
 Dat Cuaert, die gheselle zijn,
 In dat hol so langhe merrede.
 Hi riep als die hem zeere errede:
 ‘Cuaert, lates den duvel wouden!
- 3205 Hoe langhe sal hu daer Reynaert houden?
 Twine comdi huut ende laet ons gaen?’
 Alse Reynaert dit hadde verstaen,
 Doe ghinc hi hute tote Beline
 Ende sprac al stillekine:
- 3210 ‘Ay, heere, twi so belghedi?
 Al sprac Cuwaert jeghen mi
 Ende jeghen ziere moyen,
 Waer omme mach hu dus vernoyen?
 Cuaert dede mi verstaen,

- 3215 Ghi moghet wel sachte voeren gaen,
 Ne wildi hier niet langher zijn.
 Hi moet hier merren een letteltijn
 Met siere moyen Hermelinen
 Ende met haren welpkinen,
- 3220 Die seere weenen ende mesbaren
 Om dat ic hem sal ontfaen;'
 Belin sprac: 'Nu secht mi,
 Heere Reynaert, wat hebdi
 Cuaerde te leede ghedaen?
- 3225 Also als ic conste verstaen,
 So riep hi arde hulpe up mi.'
 Reynaert sprac: 'Wat sechdi,
 Belin? God moete hu beraden.
 Ic segghe hu wat wi doe daden.
- 3230 Doe ic in huus gheganghen quam
 Ende Ermeline an mi vernam
 Dat ic wilde varen over zee,
 Ten eersten wart haer so wee,
 Datso langhe in ommacht lach
- 3235 Ende alse Cuaert dat ghesach,
 Doe riep hi lude: 'Helet, vry,
 Com hare, ende helpt mi
 Miere moyen laven, so es in ommacht!'
 Doe riep hi met groeter cracht;
- 3240 Dit waren die woerde ende niet hel.'
 'En trauwen, ic verstont oec wel
 Dat Cuaert dreef groet mesbare.
 Ic waende hem yet mesvallen ware.'
 Reynaert sprac: 'Belin, neent niet!
- 3245 Mi ware leet mesquame hem yet
 Minen kindren of minen wive
 Dan mijns neven Cuwaerts live.'
REynaert sprac: 'Vernaemdi yet
 Dat mi de coninc ghistren hiet
- 3250 Voer arde vele hoeghe liede,
 Als ic hutten lande sciede,
 Dat ic hem een paer lettren screve?
 Suldijt hem draghen, Belin, neve?
 Het es ghescreven ende al ghereet.'
- 3255 Belin sprac: 'Ende ic ne weet,
 Reynaert, wistic hu ghedichte

- Dat ghetrauwe ware, ghi mochtet lichte
 Ghebidden dat ict den coninc
 Droughe, haddic eeneghe dinc
 3260 Daer icse mochte in steken.
 Reynaert sprac: 'Hu ne sal niet ghebreken.
 Eer des coninx lettren hier bleven,
 Ic soude hu dese scerpe eer gheven,
 Heere Belin, die ic draghe
 3265 Ende hanghense an huwe craghe
 Ende des conincs lettren daer in.
 Ghi sulter af hebben groet ghewin,
 Des conincs danc ende groet eere.
 Ghi sult den coninc, minen heere,
 3270 Harde willecomme zijn.'
 Dit loofde mijn heere Belijn.
REynaert ghinc in die aghedochte
 Ende keerde weder ende brochte
 Sinen vriend Beline jeghen
 3275 Dat hoeft van Cuaerde ghedreghen
 In die scerpe ghesteken,
 Ende hinc bi sinen quaden treken
 Die scerpe Belin an den hals
 Ende beval hem, als ende hals,
 3280 Dat hi die lettren niet ne soude
 Besien, of hi gherne woude
 Den coninc teenen vrienden maken,
 Ende seide hem dat die lettren staken
 In die scerpe verholenlike,
 3285 Ende of hi wesen wilde rike
 Ende sinen heere, den coninc, hadde lief,
 Dat hi seide, dat desen brief
 Bi hem alleene ware ghescreven,
 Ende hiera raet toe hadde ghegheven.
 3290 Die coninc souts hem weten danc.
 Dat hoerde Belin ende spranc
 Van der stede daer hi up stoet
 Meer dan eenen halven voet,
 So blide was hi van der dinc,
 3295 Die hem te toerne sint verghinc.
DOe sprac Reynaert: 'Belin heere,
 Nu weetic wel dat ghi doet eere
 Hu selven ende die zijn int hof.

- Men saels hu spreken groeten lof
 3300 Alsmen weet dat ghi coont dichten
 Met sconen woerden ende met lichten,
 Alsi dat ics niet ne can.
 Men seit dicken hets menich man
 Groete eere ghesciet, dat hem God jonste,
 3305 Van dinghen die hi lettelt conste.
 Hier na sprac Belin: 'Reynaert,
 Wats hu raet? Wille Cuaert
 Met mi weder te hove gaen?'
 'Neen hi,' sprac Reynaert, 'hi sal hu saen
 3310 Volghen bi desen selven pade.
 Hine hevet noch ne gheene stade.
 Nu gaet voren met ghemake.
 Ic sal Cuaerde sulke sake
 Ontdecken die noch es verholen.'
 3315 'Reynaert, so blivet Gode volen',
 Sprac Belin ende dede hem up de vaert.
 Nu hoert wat hi doet, Reynaert!
 Hi keerde in sine haghedochte
 Ende sprac: 'Hier naect ons gherochte,
 3320 Bliven wi hier, ende grote pine.
 Ghereet hu, vrouwe Hermeline,
 Ende mine kindre also al gader.
 Volghet mi, ic bem hu vader,
 Ende pinen wi ons dat wi ontfaren.'
 3325 Doene was daer doe gheen langher sparen.
 Si daden hem alle up die vaert:
 Ermeline ende heere Reynaert
 Ende hare jonghe welpkine;
 Dese ane vaerden die woestine.
 3330 NU hevet Belin die ram
 Soe gheloepen, dat hi quam
 Te hove een lettelt na middach.
 Als die coninc Belin ghesach,
 Die de scerpe weder brochte,
 3335 Daer Brune die beere so onsochte
 Te voren omme was ghedaen,
 Doe sprac hi te Belin saen:
 'Heere Belin, wanen comedi?
 Waer es Reynaert? Hoe comt dat hi
 3340 Dese scerpe niet met hem draghet?'

- Belin sprac: 'Coninc, ic maghet
 Hu segghen also ict weet.
 Doe Reynaert al was ghereet
 Ende hi den casteel rumen soude,
 3345 Doe seide hi mi dat hi hu woude
 Een paer lettren, coninc vry,
 Senden ende doe bat hi mi
 Dat icse droughe dor huwe lieve.
 Ic seide, meer dan VII brieve
 3350 Soudic dor huwen wille draghen.
 Doe ne conste Reynaert niet bejaghen
 Daer ic de brieve in draghen mochte.
 Dese scerpe hi mi brochte
 Ende die lettren daer in ghesteken.
 3355 Coninc, ghine horet noint spreken
 Van betren dichtre dan ic bem.
 Dese lettren dichte ic hem,
 Gaet mi te goede of te quade.
 Dese lettren dichte ic bi minen rade
 3360 Aldus ghemaect ende ghescreven.'
 Doe hiet hem die coninc gheven
 Den brief Botsaerde, sinen clerck.
 Dat was hi die ant werck
 Bet conste dan yement die daer was.
 3365 Botsaert plach emmer dat hi las
 Die lettren die te hove quamen.
 Bruneel ende hi, die namen
 Die scerpe van den halse Belijns,
 Die bi der dompheit zijns
 3370 Hier toe hadde gheseit so verre,
 Dat hi snieme sal werden erre.
 Die scerpe ontfinc Botsaert, de clerck.
 Doe moeste bliken Reynaerts werck.
 ALse hi dat hoeft voert trac,
 3375 Botsaert, ende sach dat:
 'Helpe, wat lettren zijn dit?
 Heere coninc, bi miere wit,
 Dit es dat hoeft van Cuaerde!
 O wach, dat ghi noint Reynaerde,
 3380 Coninc, ghetrauwet so verre!
 Doe mochtmen drouve sien ende erre
 Dien coninc entie coninghinne.

- Die coninc stont in drouven zinne
 Ende slouch zijn hoeft neder.
- 3385 Over lanc hief hijt weder
 Up ende begonste werpen huut
 Een dat vreeselicste gheloot
 Dat noint van diere ghehoort waert.
 Ghene dieren waren vervaert.
- 3390 Doe spranc voert Syrapeel,
 Die lubaert. Hi was een deel
 Des coninx maech, hi mocht wel doen.
 Hi sprac: 'Heere, coninc lyoen,
 Twi drijfdi dus groet onghevouch?
- 3395 Ghi mesliet hu ghenouch,
 Al ware de coninghinne doot.
 Doet wel ende wijsheit groot
 Ende slaect huwen rauwe een deel.'
 Die coninc sprac: 'Heere Sierapeel,
- 3400 Mi hevet een quaet wicht so verre
 Bedroghen, dat ics bem erre,
 Ende int strec gheleet bi barate,
 Dat ic recht mi selven hate
 Ende ic mine eere hebbe verloren.
- 3405 Die mine vriende waren te voren,
 Die stoute heere Brune ende heere Ysingrijn,
 Die rovet mi een valsch peelgrijn.
 Dat gaet miere herten na so zeere,
 Dat het gaen sal an mine eere
- 3410 Ende an mijn leven, het es recht.'
 Doe sprac Syrapeel echt:
 'Es ghedaen mesdaet, men saelt zoenen.
 Men sal den wulf enten beere doen comen
 Ende vrouwe Hersenden also wel
- 3415 Ende betren hem hare mesdaet snel
 Ende over haren toren ende over hare pine
 Versoenen metten ram Beline,
 Na dat hi selve heeft ghelyet
 Dat hi Cuaerde verriet.
- 3420 Ende daer na sullen wi alle loepen
 - Hi heeft mesdaen hi moet becoepen -
 Na Reynaerde ende sulne vanghen
 Ende sullen sine kele hanghen
 Sonder vonnesse, hets recht!'

- 3425 Doe andwoerde die coninc hecht:
 ‘O Wy, heere Syrapeel,
 Mochte dit ghescien, so ware een deel
 Ghesocht den rauwe die mi slaet.’
 Syrapeel sprac: ‘Heere, jaet!
- 3430 Ic wille gaen maken die zoene.’
 Doe ghinc Syrapeel die coene,
 Daer hi die ghevanghene vant.
 Ic wane dat hise teerst ontbant
 Ende daer na sprac hi: ‘Ghi heeren beede,
- 3435 Ic bringhe hu vrede ende gheleede.
 Mine heere de coninc groet hu,
 Ende hem berauwet zeere nu
 Dat hi jeghen hu heeft mesdaen.
 Hi biet hu, wildijt ontfaen,
- 3440 Wie so blide si ofte gram.
 Hi wille hu gheven Belin den ram
 Ende alle sheere Belins maghe
 Van nu toten domsdaghe,
 Eist int velt, eist int wout.
- 3445 Hebse alle in hu ghewout
 Ende ghise ghewilleghelike verbit.
 Die coninc ontbiet hu voer al dit,
 Dat ghi sonder eeneghe mesdaet
 Reynaerde moghet toren ende quaet
- 3450 Doen ende alle zine maghen,
 Waer so ghise moghet belaghen.
 Dese twee groete vreden
 Wille hu die coninc gheven heden
 Te vryen leene eewelike.
- 3455 Ende hier binnen wilt die coninc rike,
 Dat ghi hem zweert vaste hulde.
 Hine wille oec bi sinen sculde
 Nemmermeer jeghen hu mesdoen.
 Dit biedt hu de coninc lyoen.
- 3460 Dit neemt ende leeft met ghenaden,
 Bi Gode, ic dart hu wel raden.’
 Isingrijn sprac toten beere:
 ‘Wat sechdire toe, Brune heere?’
 Brune sprac: ‘Ic hebbe liever in de rijssere
- 3465 Dan hier te ligghene int ysere.
 Laet ons toten coninc gaen

Ende sinen pays daer ontfaen.
Met Syrapeel datsi ghinghen
Ende maecten pays van allen dinghen.